

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/932-0/2016
Érkezett:	2016 MÁJ 13.
Példány:	1
Melléklet:	12+6 db <i>[Handwritten initials]</i>
	Kezelőiroda: <i>[Handwritten initials]</i>

Alkotmánybíróság részére!

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

**Debreceni Közigazgatási
Munkaügyi Bíróság**

Debrecen

Perényi utca 1.

Pf. 186.

4001

útján

Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság	
Az ügy száma:	6M590/2013
Dátum:	2016 MÁJ 04.
Példány:	Melléklet:

Alkotmányjogi panasza

képviseli.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság
által **Mfv. I. 10.149/2015/7. számú**
ítélete ellen

Nyilatkozom továbbá arról is, hogy jelen alkotmányjogi panaszom benyújtását követően panaszt nyújtok be az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) is tekintettel arra, hogy az ügyemben eljáró bíróságok illetve a Kúria nem biztosították részemre az EJEE 6. cikkely 1. pontjában biztosított tisztességes eljáráshoz való jogomat.

II. Tényállás:

A rendelkezésemre álló jogorvoslati út igénybevétele, továbbá az alapjogaimat sértő Ítélet előzményei

2.1. A kérelmező (a továbbiakban: **felperes**) 2004. január 01-től állt köztisztviselői jogviszonyban, az alperesnél vezető tanácsos besorolásban ahol egyidejűleg több munkakört is betöltött. Jogviszonyának fennállása alatt több alkalommal is dicséretben részesült magas színvonalú munkavégzése miatt. 2010. július 06-i hatállyal a felperes köztisztviselői jogviszonya a törvény erejénél fogva kormánytisztviselői jogviszonnyá alakul át.

Az alperesi munkáltató 2010. szeptember 8-án közölte a felperessel azt a munkáltatói intézkedést, amely kormánytisztviselői jogviszonya 2011. november 09-i hatállyal történő megszüntetéséről rendelkezett. A felmentő okirat a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (a továbbiakban: Ktjt.) 8. § (1) bekezdés b) pontja alapja alapján indokolást nem tartalmazott.

A felperes a munkáltatói intézkedéssel szemben a Debreceni Munkaügyi Bírósághoz keresettel fordult. A felperes többször pontosított és módosított kereseti kérelmében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg kormánytisztviselői jogviszonyát eredeti munkakörében történő továbbfoglalkoztatását kérte elmaradt járandóságainak megfizetése mellett. A per későbbi szakaszában már nem kérte eredeti munkakörbe történő visszahelyezését. A felperes keresetében másodlagosan az Európai Unió jogrendszerére és az Európai Unió Bírósága irányadó határozataira hivatkozott, továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága releváns esetjogában, valamint az Alaptörvényben biztosított alapjogait korlátozó jellege miatt jogviszonya jogellenes megszüntetésének bíróság által történő megállapítását is kérte.

Hivatkozása szerint a munkáltató rendeltetésellenes joggyakorlása abban nyilvánult meg, hogy intézkedése a felperes jogos érdekeit csorbította, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozta, amikor a bírói jogvédelemhez való jogától megfosztotta őt. Magatartásával és képességeivel kapcsolatban probléma soha nem merült fel közszolgálati jogviszonyának időtartalma alatt.

A felperes keresetében arra is hivatkozott, hogy az Alkotmánybíróság **8/2011. (II. 18.) AB** határozata szerint a Ktjt. 8. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés sérti a határozat meghozatalakor hatályos 1949. évi XX. törvény az Alkotmány (a továbbiakban: Alk.) 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, az Alk. 70/B. § (1) bekezdésében biztosított a munkához való jogot, az Alk. 70. § (6) bekezdésében biztosított a közhivatal viseléséhez való jogot és az Alk. 57. § (1) bekezdésében biztosított bírósághoz fordulás jogát, illetve az Alk. 54. § (1) bekezdésében biztosított az emberi méltósághoz való jogot is, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette.

A felperes érvelése szerint a vele szemben alkalmazott munkáltatói intézkedés uniós jogot sért, továbbá sérti a magyar jogrendszer részét képező, az **Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt nemzetközi Egyezmény (EJEE) 6. cikkelyének** tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezését is.

A felperes közszolgálati jogviszonyának indokolás nélküli megszüntetésével kapcsolatban utalt arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a K.M.C. kontra Magyarország valamint az N.K.M. kontra Magyarország (*K.M.C. v. Hungary, Application no. 19554/11, 10 July 2012.*, *N.K.M. v. Hungary, Application no. 73743/11*, 26 November 2013), ügyekben a felperes felmentésével azonos tényállás mellett kifejtette, hogy **a felperesek mindkét esetben joga van ahhoz, hogy az indokolás nélküli felmentését azaz elbocsátását egy bíróság, tisztességes eljárás keretében elbíralja**. Az EJEB végül arra a következtetésre jutott, hogy a szűk körű bírói felülvizsgálat nem tekinthető hatékony bírói felülvizsgálatnak az Egyezmény 6. cikkében foglaltak szerint, ezért Magyarország eljárása a K. M.C. és az N.K.M. ügyben megállapított tényállás szerint egyaránt Egyezményesértő volt.

Ebből következően ügyében eljáró **Bíróságnak lehetővé kell tennie eljárása során azt a felperes részére azt, hogy a jogorvoslati rendszer keretében azaz a bíróság előtt a jogviszony megszüntetésének jogszerűségét érdemben vitassa, vagy legalább az ezzel kapcsolatos legfontosabb kérdéseket bírói felülvizsgálat tárgyává tegye**, amennyiben erre nem biztosít számára lehetőséget a nemzeti bírói fórum, úgy az egyértelműen az **Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt nemzetközi Egyezmény (EJEE) 6. cikkének sérelméhez fog vezetni eljárása. (*Koskinas c. Grèce*, n. 47760/99 du 20 juin 2002, § 30.)**.

A felperes keresetében **részletesen kifejtett és megindokolt indítványt tett a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság részére** a Kjt. 8. § (1) bekezdésének nemzetközi szerződésbe ütközésével kapcsolatban **indítványozva a Kjt. 8. § (1) bek. nemzetközi szerződésbe ütközésének az Alkotmánybíróság által történő megállapítása érdekében azt, hogy a bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (Abtv.) 25. §-a, továbbá a 32. § (2) bekezdésében foglaltak alapján szíveskedjék a jelen eljárást felfüggeszteni és az Alkotmánybírósághoz fordulni kérve a Kjt. 8. § (1) bek. időközben már hatályon kívül helyezett, de jelen perben még alkalmazandó rendelkezéseinek Alaptörvénybe illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát.**

Indítványozta továbbá azt is, hogy az Abtv. 45. § (2) bekezdésében foglaltak alapján az Alkotmánybíróság mondja ki, hogy a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt a **6. M 589/2013. sz. ügyben a Kjt. 8. § (1) bekezdése nem alkalmazható, illetőleg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében továbbá 32. § (1-2) bekezdéseiben foglaltak szerint zárja ki a fenti jogszabály jelen ügyben történő alkalmazását.**

2.2. Az alperes a kereseti kérelem elutasítását kérte mivel álláspontja szerint – a hivatkozott AB határozat meghozatala előtt történt meg a felperes felmentése – az alperes nem gyakorolta rendeltetésellenesen a munkáltatói jogokat, munkáltatói intézkedése a felperes felmentésekor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt.

2.3. A Debreceni Munkaügyi Bíróság 6. M 590/2013/14. ügyiratszámom hozott ítéletével (K/2. sz. melléklet) a felperes keresetét elutasította. A bíróság ítélete szerint az a körülmény, hogy az alperes a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően indokolás nélkül szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát önmagában rendeltetésellenesnek nem tekinthető arra is figyelemmel, hogy a munkáltatónak a Kjt. vonatkozó rendelkezése hatálybalépésétől kezdve annak az Alkotmánybíróság által történő megsemmisítéséig nem volt más lehetősége a jogviszony egyoldalú megszüntetésére. Az első fokon eljáró bíróság ítéletének indokolása szerint az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozata 2011. február 15. napján megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. Az AB határozatának közzétételére 2011. február 18-án került sor. Ezt követően az AB az utóbb előterjesztett bírói kezdeményezéseket – az alkotmányellenessé nyilvánított jogszabályi rendelkezés folyamatban lévő ügyben történő alkalmazásának kizárására vonatkozóan – szintén elutasította.

Az ítélet indokolása szerint, a „pro futuro” megsemmisítés az Alaptörvény ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével, és egyben kötelezettségével jár mindenki számára. Az alkotmányellenesnek minősülő jogszabályt az Alkotmánybíróság által megjelölt időpontig alkalmazni kellett, vagyis e körben a munkáltató jogszabálysértést nem követett el. A felperes egyéb, a munkáltató oldalán fennálló rendeltetésellenességet megalapozó körülményt (többlettényállási elemet) nem állított és nem is bizonyított, így a munkáltató indokolás nélküli felmentése rendeltetésellenesnek nem tekintendő, emiatt annak jogellenessége sem állapítható meg.

Többek között a felperes ügyében az Európai Unió Bírósága 2013. október 10. napján kelt C-488/12 től, C-491/12-ig és C-526/12. sz. egyesített ügyekben hozott végzéseiben megállapította, hogy a bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a Debreceni Munkaügyi Bíróság által részére előzetes döntéshozatali eljárás során feltett kérdések megválaszolására. A végzés alapján a bíróság ítélete indokolásában kifejtette azt is, hogy az Alapjogi Charta 30. cikkelyébe ütközésére hivatkozással nem állapítható meg a felperes felmentésének a jogellenessége tekintettel arra, hogy a Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint nem állapítható meg az, hogy az uniós jog a Kjt. vonatkozásában a nemzeti szabályozásra vonatkozna.

A bíróság határozatában úgy foglalt állást, hogy a jogvita alanyai a munkáltató és a munkavállaló. Ezzel szemben az EJEB előtt a kérelmezői oldalon bármely természetes személy vagy azok csoportja, illetve szervezet, a másik oldalon pedig Magyarország, illetve az a részes tagállam, amely az emberi jog sérelmét előidézte. A bíróság ítélete az adott tagállamot kötelezi. A Bíróság álláspontja szerint a K.M.C. kontra Magyarország ügyben az EJEB kizárólag a tisztességes eljárás követelményének a vizsgálatára szorítkozott, függetlenül attól, hogy milyen jogviszonnyal, illetve, hogy eljárásjogi vagy anyagi jogi rendelkezéssel összefüggésben merült-e fel a jogsérelem.

A felperes indokolás nélküli felmentése a rendeltetészerű joggyakorlás követelményébe nem ütközik továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája 30. cikkének alkalmazására jelen perben nem volt lehetőség – a bíróság indokolatlannak tartva a Kjt. 8. § (1) bek. nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatát – **a felperes keresetét** megalapozatlannak találta, ezért azt **elutasította**. A felperest perköltség fizetésére kötelezte.

2.4. A határozat ellen a felperes fellebbezést nyújtott be. Elsődlegesen tekintettel arra, hogy az elsőfokú Bíróság a rendeltetésellenes joggyakorlás vonatkozásában elzárta a felperest a bizonyítás lehetőségétől, ebből adódóan nem tárta fel a tényállást, **és nem bíralt el érdemben minden kereseti kérelmet sem**, a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján azt kérte azt, hogy a **Debreceni Törvényszék helyezze az Ítéletet hatályon kívül és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra, kötelezze a tényállás teljes feltárására. Másodlagosan az Ítéletet megváltoztatását kérte** akként, hogy a Törvényszék megállapítja, hogy **az alperes jog-és rendeltetésellenesen szüntette meg a felperes jogviszonyát** és ennek megfelelően a kereseti kérelem teljes egészében megalapozott.

A felperes fellebbezésében kifejtette, hogy az **elsőfokon eljáró Bíróság jogszabály sértő módon** nem vette figyelembe az EJEB-nak fellebbezésében részletesen kifejtett releváns esetjogát, **azt tévesen értelmezte** illetve nem tett eleget az EJEE, (melyet Magyarországon az 1993. évi XXXI. tv. hirdetett ki) **rendelkezésekből adódó alapjogvédelmi kötelezettségének sem**. Nem vette figyelembe az Alkotmánybíróság III/1499/2013. ügyiratszámú, jelen ügyben is releváns döntését **sem, ebből következően ítélete ellentétes a az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, továbbá a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is.**

Fellebbezésében utalt arra, hogy figyelemmel arra, hogy jogszabály az Alaptörvénnyel nem lehet ellentétes [Alaptörvény T) cikk (3) bekezdés], a Q) cikk (2) bekezdésének, illetve a B) cikk (1) bekezdésének sérelme miatt **a nemzetközi jogba ütköző belső jogszabályt főszabály szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellene semmisítenie**. Hivatkozott továbbá arra is, hogy határozott és részletesen indokolt erre vonatkozó indítványa ellenére sem tett eleget az elsőfokon eljáró Bíróság, azon alapjogvédelmi kötelezettségének mely szerint; az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, **ha az előtte**

folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az elsőfokú eljárás során részletesen bemutatott esetjog alapján a nemzetközi szerződésbe ütközés kérdése megítélés szerint nem lehet kétséges. Utaltunk továbbá arra a tényre is, hogy a Ktjv. 8. § (1) bek. nemzetközi szerződésbe ütközése kérdésében az AB a mai napig még nem foglalt állást.

Nyomatékosan hivatkozott rá, hogy a fenti Alkotmánybírósági határozat alapján az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

Fellebbezésében kifejtettek szerint a jogalkalmazó az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti kötelezettségét, akkor tudja teljesíteni, amennyiben a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes azonos vagy alacsonyabb szintű magyar jogszabályt a jogalkalmazása során figyelembe veszi.

Az elsőfokon eljáró bíróság eljárása során megsértette továbbá a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásokról szóló 2005. évi L. törvény 13. § (1) bekezdését is, amely szerint a nemzetközi szerződés értelmezése során az adott nemzetközi szerződéssel kapcsolatos jogviták eldöntésére joghatósággal rendelkező szerv döntéseit figyelembe kell vennie.

2.5. A felperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Törvényszék 2. Mf. 20.984/2014/5. sz. ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott perköltség mértékét leszállította, egyebekben azt helybenhagyta. A felperest perköltség fizetésére kötelezte. (K/3. sz. melléklet)

A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a rendeltetésellenes joggyakorlás tekintetében a bizonyítás a felperest terhelte, aki e körben kioktatásra került. A Törvényszék álláspontja szerint ennek ellenére a bíróság többszöri felhívására nem adta elő, hogy mely eseményekből, körülményekből következett arra, hogy az alperes vele szemben rendeltetésellenes joggyakorlást alkalmazott. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem halhatta meg a munkáltatói jogkör gyakorlóját, illetve a humánpolitikai vezetőt, eljárási szabálysértést nem követett el, mivel a felperes a rendeltetésellenes joggyakorlás vonatkozásában olyan körülményt nem állított, illetve nem jelölt meg, amelyeket a tanúk nyilatkozata alátámasztott volna. A Kúria joggyakorlata alapján a munkáltató részéről rendeltetésellenes joggyakorlás nem állapítható meg csupán abból adódóan, hogy az AB utólag alkotmányellenesnek minősítette az indokolás nélküli felmentést lehetővé tevő jogszabályi rendelkezéseket.

Az Alaptörvényben foglalt elveknek megfelelő rendelkezések meghozataláig az alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabály alkalmazhatóságának idejét az AB kiterjesztette. A felmentést nem teszi jogellenessé, hogy az alperes a perben sem jelölte meg, hogy a felmentés során választása miatt a felperesre esett. A Ktjt. 8. § (1) bek. foglalt rendelkezések alapján indokolási kötelezettség nem terhelte, így a perben nem volt köteles nyilatkozatot tenni.

A Kúria több eseti döntése, valamint az Európai Unió Bíróságának C-332/2013. számú ügyben hozott döntése, valamint a felperes ügyében hozott C-490/2012. szám alatt hozott végzése azonos tényállás mellett született. A határozat megállapította, hogy a jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, az ügyben a nemzeti jogszabályok alapján kell eljárni.

A Törvényszék álláspontja szerint az AB a Ktjt. 8. § (1) bek. b) pontjának alkotmányellenessége vonatkozásában már hivatalból értékelte annak nemzetközi szerződésbe ütközését és bár nem ezen körülményekre hivatkozással, de megállapította az alkotmányellenességet. Ezért nincs ok az eljárás felfüggesztése mellett újabb alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére. A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség mértékét eltúlzónak találta ezért azt mérsékelte.

2.6. A jogerős másodfokú határozat ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Az ebben a rendeltetésellenesség – mint elsődleges – és a jogellenesség – mint másodlagos – kereseti kérelme

vonatkozásában hozott első és másodfokú ítéletek esetében – tekintettel arra, hogy az első és másodfokú eljárás során elkövetett súlyos, az ügy érdemére is kiható eljárási és anyagi jogi jogszabálysértések történtek – az első valamint a másodfokú ítélet **hatályon kívül helyezését és az elsőfokon eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte**. A felperes kérte továbbá az elsőfokú ítélet rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozó ítéleti rendelkezéseit megváltoztatását a másodfokú jogerős ítélet egyidejű hatályon kívül helyezésével együtt. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az alperes rendeltetésellenes joggyakorlással szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát.

Másodlagosan amennyiben a Kúria nem ad helyt a felperes rendeltetésellenes joggyakorlás vonatkozásában előterjesztett elsődleges felülvizsgálati kérelmének, úgy kérte **a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását**.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint az ügyében eljáró bíróságok okszerűtlenül, iratellenesen, logikátlanul, nem a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően értékelték a bizonyítási eljárás eredményét, jogszabályba ütköző módon utasították el a munkáltatói jogkör gyakorlójának tanúkénti meghallgatását és ezzel elzárták a felperest attól, hogy bizonyítsa, miszerint az alperes rendeltetésellenes joggyakorlással szüntette meg a kormánytisztviselői jogviszonyát. A bíróságok tisztességtelen eljárása az EJEE. 6. cikkelyének 1. pontjába ütközik.

A munkáltatói jogkör gyakorlóját a Kjt. 8. § (1) bekezdésében biztosított jogosultság nem öncélúan, hanem a törvényben meghatározott célok elérése érdekében illette meg. A felperes magatartásával, képességeivel kapcsolatban semmilyen probléma, kifogás nem merült fel, ebből következően közszolgálati jogviszonyának megszüntetése öncélú volt, ellentétes az Mt. 4. §-ban foglaltakkal. A felperes felmentéséről nem a közvetlen felettesei, hanem az alperes központi hivatalában hozták meg a döntést, ezért a munkáltatói jogkör gyakorlójának tanúként történő meghallgatására mindenképpen szükség lett volna. E körben a felperes fel kellett volna hívni arra, hogy tegyen egyértelmű előadást arra nézve, hogy miben áll a munkáltató rendeltetésellenes joggyakorlása.

Attól, hogy **a munkáltató intézkedése formailag jogszerű, nem jelent egyértelmű rendeltetészerűséget** egy súlyosan Alkotmány és Alaptörvény ellenes, továbbá az EJEB valamint az ahhoz tartozó tizennégy kiegészítő jegyzőkönyvet, mint vonatkozó nemzetközi szerződésekbe ütköző törvényi rendelkezés alkalmazása esetén.

A felperes ügyében eljáró bíróságoknak az Abtv.-ben biztosított lehetősége lett volna arra, hogy a felperes által az első és másodfokú eljárás során tett indítványai alapján ügyében a Kjt. 8. § (1) bekezdésének kizárását kezdeményezzék az új Abtv. 25. §-a továbbá 32. § (2) bek. alapján, amely éppen az ilyen esetek megoldását célozza; „*A bíró a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki megsemmisítő határozatában*”. Ha tehát az AB egy ügyben – pl. az eljárás **absztrakt** jellege miatt – nem mondja ki az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának tilalmát, az nem jelenti azt, hogy utóbb **konkrét** ügyben (akár bírói kezdeményezés, akár alkotmányjogi panasz alapján) ne rendelkezhetne róla.

Ebben az esetben álláspontja szerint figyelemmel kell lenni az **Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezésekre** is. Mint ahogy erre korábban is utaltunk már a bíróságoknak a jogalkalmazás során **a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie**.

Ha egy – egyszerre több alkotmányos és alkotmányellenes szabályt is magában foglaló – jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság **pro futuro** semmisített meg, ezáltal meghatározott ideig fenntartva a rendelkezés alkalmazását, az **nem jelenti azt, hogy a bíróságnak a rendelkezésben foglalt alkotmányellenes és nemzetközi szerződésbe ütköző szabályt alkalmaznia kell és lehet. A bírónak az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján kell eldöntenie**. Ha az adott időpontban alkalmazandó – alkotmányellenes szabályt is tartalmazó – jogszabályi rendelkezést a bírónak nem

sikerül az Alaptörvénnyel összhangban úgy értelmeznie, hogy az ne vezessen alapvető jog sérelméhez, akkor a bírói döntés – adott esetben akár érdemben – befolyásoló alaptörvény ellenességet is eredményezhet.

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes. Azt pedig, hogy ez esetben az Alaptörvény ellenesség az alkotmányellenességgel egyezik, azt az Alkotmánybíróság szintén megállapította 34/2012. (VII. 17.) AB határozata indokolásának 34-37. pontjaiban.

Felülvizsgálati kérelmében ismételten hivatkozott továbbá arra is, hogy a munkáltatói döntés alapját képező Kjt. nem önmagában „kizárólagosan alkalmazandó és minden felülíró jogszabályként” áll az egész hazai jogrendszerben. Annak szerves részét képezi a magyar jogrendszer részét képező a belső jogba transzformált Nemzetközi egyezmények összessége, Európai Unió vonatkozó joganyaga, az Alkotmány illetve 2012. január 01-től kezdődően az Alaptörvény, továbbá a felmentés közlésekor hatályos Ktv. és régi Mt. is.

Közjogi értelemben a jogi szakirodalom álláspontja szerint is a nemzetközi jogot kihirdető norma a hierarchiában felette áll a belső jogi szabálynak.

Az EJEB maga is utalt a **K.M.C. kontra Magyarország** ügyében hozott véglegessé vált ítéletének 34. pontjában, hogy az **Abh. érvrendszere**, továbbá az **abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak** is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy **az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.]** A magyar bírósági rendszer bírái tehát alyzettel szembesülnek, hogy a jelen esetben a **pozitív magyar jog ellentétes** a vonatkozó **nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és vegyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével]** és az Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében jelen munkaügyi perben esetben sem egyeztethető össze. Ezzel kapcsolatban előzetesen utalt arra a tényre is, hogy **az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben az alkalmazhatóságot kizárólag alkotmányellenesség szempontjából vizsgálta, nem pedig a nemzetközi szerződésbe ütközés szempontjából.**

Felülvizsgálati kérelme elbírálása során a Kúriának a fentiek alapján, figyelemmel kell lennie az Alkotmánybíróság korábbi, az Alkotmány alapján kialakított gyakorlatára, érveire és értelmezési szempontjaira továbbá az **EJEB vonatkozó releváns döntéseire és ebből levezethető joggyakorlatára is.** Az utóbbi elvet azért tartotta fontosnak mivel az első és másodfokú ítélet meghozatala során a felperes ügyében eljáró bíróságok jogszabálysértő módon figyelmen kívül hagyták a későbbiekben hivatkozott EJEB döntéseit, amelyek nem támasztják alá, nem igazolják az általa a felperes ügyében hozott döntést. Az EJEB gyakorlatát a nemzeti bíróságoknak valamint az Alkotmánybíróságnak az Egyezmény alkalmazása során egyaránt figyelembe kell vennie, mivel az EJEE-t, melyet Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvény hirdetett ki, ezáltal az a hazai jogrendszer részévé vált. Ebből következően Magyarország olyan nemzetközi jogi kötelezettséget vállalt, amelynek belső joggal való összhangját az Alaptörvény Q cikkének (2)-(3) bekezdése alapján **köteles biztosítani.** Az EJEE 19. Cikke értelmében a Magas Szerződő Felek, – köztük Magyarország is – az Egyezményben foglalt kötelezettségek tiszteletben tartásának biztosítása céljából hozták létre az EJEB-et, amelynek **megállapításai, gyakorlata a részes államok bíróságaira nézve is kötelező erővel bírnak.** Az **Alkotmánybíróság a fentieket, vagyis az Egyezményben foglalt rendelkezések, valamint az EJEB joggyakorlatának a bíróságokra nézve kötelező erejét több határozatában is elismerte.**

Az EJEE 6. Cikk 1. bekezdése értelmében mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában. Az **EJEE 19. Cikke alapján felállított EJEB gyakorlata a fenti rendelkezés részletes értelmezését adta.**

Eszerint a bírósági eljáráshoz fűződő jog nem tekinthető abszolút jognak: a nemzeti hatóságok kivételesen alkalmazhatnak bizonyos korlátozásokat, azonban ezek nem veszélyeztethetik ezen jog lényegét, továbbá szükséges, hogy jogszerű céljuk legyen és e célokkal arányban kell állniuk. A bírósági eljáráshoz történő hozzáférhetőség hiányának legnyilvánvalóbb esete, ha az érintettnek – jogalap híján – eleve nem áll rendelkezésére ilyen lehetőség (vö. Keegan v. Ireland judgment of 26 May 1994, Series A no. 290; De Moor v. Belgium judgment of 23 June 1994, Series A no. 292-A; Holy Monasteries v. Greece judgment of 9 December 1994, Series A no. 301-A; Terra Woningen B.V. v. the Netherlands judgment of 17 December 1996, Reports 1996-VI, p. 2105). A Bíróság gyakorlata szerint polgári jogi jogviszonyokkal kapcsolatos jogvitákban kötelező a bírósági út biztosítása (vö. Goldner v. United Kingdom judgment of 21 February 1975, Series A no. 18). Ezt állapította meg a 32/2003 (IV.4.) ABH indokolásának 3.2. pontja is.

Ezen túlmenően a 166/2011. (XII. 20.) AB határozatában pedig a testület kimondta, hogy „amikor arról kell döntenie, hogy **az indítványokkal támadott jogszabályi elemek sértik-e az Egyezményt, az Egyezmény adott rendelkezései tartalmának értelmezéséhez és tisztázásához** – eddigi gyakorlatához híven – **az Egyezmény hiteles (autoritatív) értelmezésének jogával az Egyezményben a részes államok által felruházott Bíróság joggyakorlatát veszi alapul.**”

Az EJEB által hozott ítéletnek valamennyi Európa Tanácsi Tagállamra (Szerződő Fél) nézve – így **Magyarországra is – kötelező hatálya van**: Magyarország Alaptörvénye Q) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. A (3) bekezdés pedig kimondja, hogy Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A **nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.**

A felperes e körben végül hivatkozott az Alkotmánybíróság **a 61/2011. (VII. 13.) számú határozatának következő passzusára, amely rögzíti, hogy a bírói indítványok, vagy az alkotmányjogi panaszok elbírálása esetében is követendő kötelező az EJEB joggyakorlata:**

*„Egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje. A pacta sunt servanda elvből {Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés} következően tehát az **Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, precedens-határozataiból ez kényszerűen nem következne.**”*

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Ezzel kapcsolatban utalok arra is, hogy e rendelkezés megfelel az előző Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak. Hivatkozok arra is, hogy mint ahogy azt az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatának meghozatala során is irányadónak tekintette a 7/2005. (III. 31.) AB határozatban a testület rámutatott arra, hogy **a jogállamiság alkotmányos elve** [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, jelenleg: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] jelenti egyrészt a jogalanyok belső jognak (az Alkotmánynak és az alkotmányos jogszabályoknak) való alávetettségét, **másrészt a magyar állam által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeknek való megfelelést** is jelenti.

A jogállamiság tételéhez képest az Alkotmány 7. § (1) bekezdése speciális alkotmányos rendelkezés,

amely a belső jogi rendelkezések és a vállalt nemzetközi kötelezettségek egymáshoz való viszonyát rendezi. A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (adott esetben a szükséges jogalkotási feladat teljesítése) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdéséből fakadó köteleesség, amely attól a pillanattól fennáll, amikor a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot. [ABH 2005, 83, 85–87.] [31]

A nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség megszegése tehát nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek így a T. Kúriának is kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

Tekintettel arra, hogy az EJEB-nak eddig meghozott mindkét hivatkozott ítélete megállapította EJEE hivatkozott rendelkezése megsértését, továbbá ezt maga a Magyar Állam képviselői is elismerték az eljárás során ezért Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem teszik lehetővé Magyarország által ratifikált és a belső jog részévé transzformált nemzetközi szerződésekbe ütköző, továbbá Alaptörvény ellenes jogszabályi rendelkezések felperessel szemben történő alkalmazását.

Figyelemmel a hivatkozott az EJEB-nak ítéleteiben releváns fontos megállapításaira, melyek **a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének b) pontjának Alaptörvény és nemzetközi szerződésbe ütközését támasztják alá**, erre tekintettel indítványozta azt, hogy a Kúria tekintse azokat felülvizsgálati kérelmem érvrendszerének.

Tekintettel a fentiekre a felperessel szemben alkalmazott alperesi munkáltatói intézkedés a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének b) pontja Alaptörvénybe ütközik mivel az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes, továbbá az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik, ebből következően az ítélet illetve a Jogerős ítélet jogszabálysértő.

Végezetül a felperes részletesen kifejtett és megindokolt indítványt tett arra vonatkozóan ismételt, hogy a felperessel szemben alkalmazott munkáltatói intézkedés jogellenessége megállapítása érdekében **a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének b) pontja nemzetközi szerződésbe ütközésének az Alkotmánybíróság által történő megállapítása érdekében a Kúria az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. tv. (Abtv.) 32. § (2) bekezdésében foglaltak alapján szíveskedjék a jelen eljárást felfüggeszteni és az Alkotmánybírósághoz fordulni, kérve a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének b) pontjának időközben már hatályon kívül helyezett, de jelen perben még alkalmazandó rendelkezéseinek Alaptörvénybe illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát.**

Felülvizsgálati kérelmében kérte annak indítványozását is az AB felé, hogy az Abtv. 45. § (2) bekezdésében foglaltak alapján az Alkotmánybíróság mondja ki azt, hogy a még folyamatban lévő bírósági eljárásokban a Kjtj. 8. § (1) bekezdése nem alkalmazható, illetőleg az Abtv. 32. § (1-2) bekezdéseiben foglaltak szerint zárja ki a fenti jogszabály jelen ügyben történő alkalmazását is.

2.6. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte a felperes perköltségben történő marasztalásával.

2.7. A Kúria Mfv. I. 10.149/2015/7. sz. ítéletével a felperes felülvizsgálati kérelmét perköltségben történő marasztalásával elutasította. (K/4. sz. melléklet)

A Kúria ítéletében foglaltak alapján az **Európai Unió Bíróságának C-332/13. sz. előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott végzése alapján** a felülvizsgálati kérelemnek az uniós jogszabályokkal összefüggő érvelése nem képezheti a felülvizsgálati eljárás tárgyát, mivel a Ktjt. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre. Ezért az Európai Unió jogának megsértésére történő hivatkozás alapján a felmentés jogellenessége nem állapítható meg.

A Kúria álláspontja szerint; „A jogvita eldöntése szempontjából a K.M.C. kontra Magyarország, és az *Emberi Jogok Európai Bírósága által más ügyekben hozott – és a felülvizsgálati kérelemben megjelölt – határozatoknak nem volt perdöntő jelentősége.* Ezekben az ügyekben ugyanis a Magyar Államnak a jogalkotás során megvalósított jogsértése nyert megállapítást, amelyeket az Alkotmánybíróság határozatával maga is rögzített, és annak orvoslásáról rendelkezett „pro futuro” jelleggel. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) számú határozata szerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, sérti az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében rögzített közhivatal-viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdés szerinti bírósághoz fordulás jogát, valamint az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében megfogalmazott emberi méltósághoz való jogot.

Az 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 43. §-ának (4) bekezdése alapján a sérelmezett rendelkezést a jövőre nézve 2011. május 31-ével semmisítette meg. Az Alkotmánybíróság a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában – amelyet bírói kezdeményezések tárgyában hozott – kifejtette, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjának alkotmányellenességét az Alkotmány olyan rendelkezései alapján állapította meg, amelyeket az *Alaptörvény tartalmilag azonosan foglal magában, ezért az alaptörvény-ellenesség vizsgálata szükségtelen, másrészt kimondta, hogy 2011. május 31-e előtt a megsemmisített jogszabályhelyt alkalmazni kell a „pro futuro megsemmisítés azonban az alaptörvény ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével, és egyben kötelezettségével jár mindenki számára.”* Erre tekintettel megalapozatlan a felülvizsgálati érvelés az új Abtv. 25. §-nak, valamint az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben felhozott rendelkezései megsértéséről.”

A jogszabályi rendelkezést megsemmisítő alkotmánybírósági határozat szerint a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezés sértette a bírósághoz fordulás, az emberi méltóság jogát és magában rejtette a munkáltató visszaélészerű, önkényes döntésével szembeni hatékony jogvédelem hiányát is. A perben a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy a munkáltató az indokolás nélküli felmentés jogával visszaélt. A felperes mivel megfelelő kioktatás mellett nem jelölte meg azon munkáltatói magatartást illetve intézkedést, amely álláspontja szerint az alperes által megvalósított rendeltetésellenes joggyakorlásra vonatkozik, ezért nem volt szükség az általa meghallgatni indítványozott tanúk meghallgatására sem. Ugyancsak nem volt jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, hogy a központban hozták meg a jogviszony megszüntetéséről szóló döntést, mivel az a munkáltatói jogkör gyakorlójától származott és a jogszabály alapján indokolási kötelezettsége nem volt a jogviszony megszüntetése során.

A kifejtettek alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Álláspontunk szerint a Kúria ítélete a felperes Alaptörvényben, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményében biztosított jogait súlyosan sértő módon került meghozatalra.

A Kúria határozata Alaptörvénybe illetve az EJEE-be ütköző módon jogerősen eldöntötte a felperes indokolás nélküli felmentése ügyében benyújtott keresetét egy olyan ügyben, amelyben a bírói tanácsnak az Alkotmánybíróság eljárását kellett volna kezdeményeznie, ezáltal a döntés több szempontból sérti az alapjogait és ennek megfelelően ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel a lentebb kifejtett módon.

III. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései

Az Alkotmánybíróság

24. cikk (2) bekezdés

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

f) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését.

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

T) cikk

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

Q cikk

(2-3) bekezdés

Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

XII. cikk

(1) *Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.*

XXIII. cikk

(8) *Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.*

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, **erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.**

IV. A Kúria ítélete Alaptörvénybe ütközésének a kérdése. Az Alkotmánybíróság kifogásolt jogszabályi rendelkezés ügyében hozott határozatainak összefoglalása

4.1.1. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdését 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. Az AB határozatában megállapította, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyok indokolás nélküli megszüntetése **súlyosan Alkotmány ellenes** mivel **sérti a jogállamiság elvét, a munkához való jogot, a közhivatal viseléséhez való jogot, a bírói jogvédelemhez** (és ezen belül a hatékony jogvédelemhez) való jogot, valamint **az emberi méltósághoz való jogot.** Anélkül, hogy részletesen belemennénk a döntés taglalásába az AB. határozat alapján megállapítható, hogy a **Kjt. 8. § (1) bekezdése álláspontunk szerint meghozatala időpontjától kezdve Alkotmány illetve 2012. január 01-től Alaptörvény ellenesnek minősült.** Az említett szakasz megsérti a határozat meghozatalakor hatályos 1949. évi XX. törvény az Alkotmány (a továbbiakban: Alk.) 2. § (1) bek. foglalt jogállamiság elvét, az Alk. 70/B. § (1) bek. biztosított a munkához való jogot, az Alk. 70. § (6) bek. biztosított a közhivatal viseléséhez való jogot és az Alk. 57. § (1) bek. biztosított bírósághoz fordulás jogát, illetve az Alk. 54. § (1) bek. biztosított az emberi méltósághoz való jogot is. Az Alkotmánybíróság a döntés meghozatalakor még hatályos az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. (Abtv.) 43. § (4) bek. alapján a Kjt. 8. § (1) bekezdésének rendelkezéseit pro futuro, azaz a jövőre nézve semmisítette meg azért, mert a kihirdetés napján történő hatályvesztés esetén a kormánytisztviselői jogviszony lemondással vagy felmentéssel való megszüntetése szabályozatlan maradt volna. Az AB tehát **kizárólag a „jogbiztonság” elvére figyelemmel semmisítette meg a jövőre nézve** a kérdéses jogszabályi rendelkezést. Az Abh. többségi indokolásából arra lehet következtetni, hogy milyen értelem (funkció) tulajdonítható az Abh.-ban kimondott megsemmisítés *pro futuro* hatályának: „Az Alkotmánybíróság e határozatában a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kormánytisztviselők **indokolás nélküli felmentésének alkotmányellenességét állapította meg,** a kormánytisztviselő indokolás nélküli lemondásának alkotmányosságát nem vizsgálta. Mivel az „indokolás nélkül megszüntetheti” szövegrész egyaránt vonatkozik a kormánytisztviselő lemondására és munkáltató által történő felmentésére is, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének *megfogalmazása nem teszi lehetővé kizárólag az alkotmányellenesnek ítélt rendelkezés megsemmisítését,* ezért az Alkotmánybíróság az egész 8. § (1) bekezdést megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés időpontjának meghatározása során figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a Ktv.-nek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó 16–17. §-ai nem alkalmazandók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul marad. **Időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására,** ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve

ügy semmisítette meg, hogy az 2011. május 31-én veszi hatályát.” (ABH 2011, 49, 83–84.)

A megsemmisített rendelkezés tehát – kodifikációs szempontból elválaszthatatlanul – két normát is magában foglalt: egyrészt, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyt a kormánytisztviselő lemondással indokolás nélkül megszüntetheti (ez a szabály nem volt alkotmányellenes); másrészt, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyt **a munkáltató felmentéssel indokolás nélkül megszüntetheti (ez utóbbi szabály alkotmányellenessége megállapítást nyert)**. Az Alkotmánybíróság a *pro futuro* megsemmisítéssel mindenképpen fenntartotta annak a lehetőségét, hogy a kormánytisztviselő *lemondással* az új szabályozás megalkotásáig is alkotmányosan megszüntethesse indokolás nélkül a kormánytisztviselői jogviszonyt – ez önmagában értelmet ad a megsemmisítés jövőbeli hatályának.

Magyarország Alaptörvényének 28. cikke a bíróságok jogalkalmazó tevékenységére vonatkozóan az alábbiak szerint rendelkezik: **„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”**

A felperessel szemben alkalmazott Alkotmányellenes rendelkezések Magyarország **2012. január 01-én hatályba lépett Alaptörvényének** alábbi rendelkezését is sértik, mely szerint;

A felmentés sérti az **Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében** foglalt **jogállamiság elvét**, mivel az indokolási kötelezettség hiánya veszélyezteti a közigazgatási döntések pártpolitikai semlegességét, befolyástól való függetlenségét, pártatlanságát és törvényességét. Ezért a döntés nem felel meg a közigazgatás – jogállamiságból fakadó – törvény alá rendeltsége követelményének sem.

Az indokolás nélküli felmentés sérti továbbá az **Alaptörvény XII. cikkében** foglalt **munkához való jogot** is, mivel az indokolási kötelezettség a felmentés kapcsán az alapjog érvényesülését biztosító, elengedhetetlen garancia.

Az indokolás nélküli felmentés **a közhivatal viseléséhez való jogot is sérti**, melyet az **Alaptörvény XXIII. cikkének (8) bekezdése** tartalmaz. *Ezen alapjog érvényesülése ugyanis kizárja, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója szabadon és korlátlanul dönthessen felmentésről.* Az indokolás nélküli felmentés aránytalanul korlátozta ezen alapjogot.

Az **Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében** foglalt **bírói jogvédelemhez való jog** is sérelmet szenved. Így a perbe vitt jogok a bíróság által nem kerülhetnek érdemben elbírálásra, mivel munkáltatói indokolás hiányában, az ügyben eljáró Bíróság érdemben nem vizsgálhatja a felmentéshez vezető indokokat.

Végül az indokolás nélküli felmondás sérti az **emberi méltósághoz való jogot is** az **Alaptörvény II. cikke** alapján. Az indokolás nélkül történő felmentés következtében a sérelmet szenvedett fél, **teljességgel ki van szolgáltatva a munkáltató egyoldalú, önkényes döntésének**, amely döntés – kiszámíthatatlansága folytán – **alapvetően veszélyezteti létfenntartását is.**

A fenti indokoláson túlmenően hivatkozunk az **Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) számú AB határozat indokolásának IV. pontjában foglaltakra**, mely részletesen kifejtette a fentiekben vázolt alkotmányellenesség indokait is.

Nem vitatható, hogy a felperes vonatkozásában az alperesi munkáltató olyan jogszabályt alkalmazott, melynek alkotmányosságáról az **Alkotmánybíróság ügyfelem felmentését követően döntött** – azt alkotmányellenesnek nyilvánította, ugyanakkor a kormánytisztviselők esetében azt az alábbiakban részletezendő okból 2011. május 31-éig a magyar jogrendszerben tartotta. A kérdés az említett bírósági eljárások kereteiben csak az volt, hogy lehetséges-e egy alaptörvény-ellenes normán alapuló bírósági határozat alkotmányos az AB szerint, vagy sem.

A válaszuk általánosságban is egyértelmű nem, de különösen az a AB által a pro futuro megsemmisítés indokaira.

Mint az fentebb vázlatosan bemutatásra került, az Alkotmánybíróság négy alkotmányos jog megsértése miatt semmisítette meg a Kjt. 8. § (1) bekezdését: a munkához való jog, a közhivatal viseléséhez való jog, az emberi méltósághoz való jog, valamint a bírói jogvédelemhez való jog sérelme okán, melyhez még hozzájött a jogállamiság elvének sérelme is. Az összes indok a **MUNKÁLTATÓ alkotmányellenes felmondását mutatta ki**, az Alkotmánybíróság a munkavállaló (kormánytisztviselő) indokolás nélküli felmondásának jogával nem foglalkozott, az tehát alkotmányosnak minősül.

A pro futuro megsemmisítés indoka az volt, hogy az egyébként alkotmányos munkavállalói oldal jogát képező indokolás nélküli lemondás nem kerüljön ki a jogrendszerből a munkáltatói indokolás nélküli felmondással együtt, mely **utóbbi jogintézmény viszont súlyosan Alkotmány – illetve 2012. január 01-től kezdődően – Alaptörvény ellenes.**

Ebből következően sokan úgy vélték, hogy egy nyilvánvalóan alkotmányellenes normára hivatkozva nem lehet az Alaptörvénnyel összeegyeztethető módon bírói döntést alapozni, hiszen annak **indirekt alkalmazási tilalma** már magából a vonatkozó alkotmánybírói határozatból is kényszerítően következik.

Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogsérelem kiküszöbölésének lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. Ennek feltétele az, hogy a **jogorvoslati fórum az érvényesített jogokat és kötelezettségeket érdemben elbírálhassa, vagyis az alkalmazandó jogszabálynak az elbírálhatóság szempontjából megfelelő mércét, vagy szempontot kell tartalmaznia, melyek alapján a bíróság az állított jogsérelem fenn álltát vagy hiányát megállapíthatja.** Ennek a követelménynek a Kjt. hivatkozott rendelkezése nem tett eleget.

4.1.2. A 35/2011. (V. 6.) AB határozatban (a továbbiakban: **Abh2.**) az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Az Alkotmánybíróság kimondta: amennyiben a bíró az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli – az alkotmányellenes jogszabály mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában –, **az Abtv. alapján köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.** Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság az ABh2. meghozatala előtt, korábban még a 1813/B/2010. sz. **AB végzésben (ABH 2011, 2936.) más álláspontot képviselt** és úgy érvelt, hogy amikor egy alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, „előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását”.

Az Alkotmánybíróság az Abh2-ben foglaltak alapján számos munkaügyi bíró úgy ítélte meg, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: új Abtv.) 25. § alapján az előttük folyamatban lévő munkaügyi perekben eljárásukat fel kell függeszteniük, és az Alkotmánybírósághoz kell fordulniuk, kérve a Kjt. – 8/2011. (II. 18.) számú AB határozatával alkotmányellenessé minősített és megsemmisített – 8. § (1) bekezdés b) pontja említett ügyekre történő alkalmazhatóságának kizárását (alkalmazási tilalom).

Ennek alapja az volt, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozatában az alábbiakat mondta ki:

„Az Alkotmánybíróság megállapítja: alkotmányos követelmény, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Amennyiben a bíró az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli – az alkotmányellenes jogszabály mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.”

Az Alkotmánybíróság határozatában kimondta, hogy a „sorozatperekben” az alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességét észlelő bírónak részben eljárási, részben pedig hatásköri szabályok miatt **minden előtte folyó perben indítványoznia kell az alkotmányossági kontrollt**. Álláspontunk szerint a Polgári Perrendtartás tárgyalás felfüggesztésére vonatkozó rendelkezéseinek hiányosságai miatt a bírónak a sorozatperes esetekben – így a kormánytisztviselői jogviszonyok alkotmányellenes módon indoklás nélkül történő megszüntetése vonatkozásában folyamatban lévő – valamennyi eljárást fel kellett volna függeszteniük és meg kellett volna küldeniük az Alkotmánybíróságnak ahhoz, hogy azok alkotmányosságáról a testület állást foglalhasson és annak a bíróságok érvényt tudjanak szerezni.

Az Alkotmánybíróság szerepe kapcsán az AB kifejtette azt is, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos rendeletetése az Alkotmány értelmezésén keresztül annak védelme, **az Alkotmány rendelkezéseinek érvényre juttatása, akár egyedi jogvitákban is**. Alkotmányos és ezért alkalmazandó jogszabály az, amely összhangban van az Alkotmány rendelkezéseivel, tartalmával.

*Az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi feladatának egyik lényeges célja az a követelmény, hogy **alkotmányellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben***. Az Alkotmánybíróság 152/B/2009. szám alatti említett határozatában a bírói felfüggesztés és Alkotmánybírósághoz fordulás kapcsán megállapította, hogy e szabály a bírósági szervezeti hierarchiától független eszköz minden bíró kezében, amennyiben az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányossága tekintetében aggálya támad. **A bíró számára adott törvényes eszköz kettős természetű**, mivel **részben eljárási szabály**, részben pedig **a konkrét normakontroll egyik formáját rögzítő hatásköri szabály**. Az Alkotmány 50. § (3) bekezdésére hivatkozva rögzítette azt is, hogy a bírák értelemszerűen – alkotmányossági aggály megfogalmazása és az alkotmánybírósági vizsgálat lefolytatásának eredményeként – **csak az Alkotmánnyal összhangban lévő törvényeknek vannak alárendelve**. Az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában kifejezetten nyomatékosította azt is, hogy az Abtv. 38. § (1) bekezdésébe foglalt, az alkotmánybírósági eljárás megindítására irányuló **bírói kezdeményezés – az ítélezésben megnyilvánuló – bírói függetlenség részeként értelmezendő**. (ABH 2005, 504, 514-515.).

Az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy *amennyiben az Alkotmánybíróság el kívánja látni alkotmányvédelmi – és az egyéni jogvédelmet szükségképpen érintő – feladatát, úgy a **peres eljárásokban alkalmazandó**, illetve **az elbírálás idején már nem hatályos jogszabályok esetében sem engedheti alkotmányellenes normák érvényre juttatását***. Az Alkotmánybíróság kontrollját tehát a jogalkotó hatályon kívül helyező aktusát „túlélő”, alkotmányellenes jogszabály sem kerülheti el. Eljárása során két kérdést kell tisztáznia: a bírói kezdeményezésben citált jog alkotmányosságát (ez jelen ügyekben már nem kérdés) és perbeli alkalmazhatóságát. Az Alkotmánybíróság ilyenkor részben alkotmányvédelmi feladatát gyakorolja, részben viszont – a jogbiztonság keretei között, közvetetten – **az egyén (jog) védelmére** siet.

Mindez a **bírói jogalkalmazás oldaláról** is megközelíthető: az Alkotmánybírósághoz forduló bíró a felperes felmentésekor hatályos Alkotmány 50. § (1) bekezdéséből eredő kötelezettsége alapján a jogvitában érintett felek egyéni jogainak védelmében jár el, de ezt az alkotmányos kötelezettségét csak az Alkotmánybíróság érdemi döntése alapján teljesítheti. Az Alkotmánybíróság érdemi döntésének hiányában a jogvédelem ezen módja – adott esetben formai okokból – elmarad. Így a bíró nem tud eleget tenni alkotmányos kötelezettségének.

A 2012. január 1-jén hatályba lépett új Abtv. 25. §-a kifejezetten rögzítette, hogy **a bíró abban az esetben is kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította**. Az Abtv. 25. §-hoz fűzött indokolásból kiderül, hogy a szabályozás célja az Abh2.-ben kimondott koncepció – „hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el” – érvényesítése volt: „E hatáskör kapcsán fontos az alkalmazási tilalom szabályozása, egyrészt az indítvány tárgya, másrészt a jogkövetkezmények tekintetében. **Eszerint bíró nem csak a jogszabály megsemmisítése érdekében fordulhat az AB-hoz, de a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet**

indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki a megsemmisítő határozatában. A 35/2011. (V. 6.) AB határozat szól az alkalmazási tilalom tekintetében kialakított gyakorlatról, melynek e törvény megfelel.”

A felperes ügyében eljáró Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, Debreceni Törvényszék valamint a Kúria egyaránt az Abtv. bírói kezdeményezésre vonatkozó szabályozásának a változását az ügy eldöntése során kellő súllyal figyelembe kellett volna, hogy vegye mivel a 1275/B/2009. és 1813/B/2010. AB végzésben foglalt megállapítások – az új Abtv. 25. §-a által tartalmilag felülírt – megfontolásokra hivatkozással a felperes munkaügyi perben álláspontunk szerint már nem voltak alkalmazhatóak.

Ebből következően a Kúria Ítélete súlyosan alapjog sértő döntést tartalmaz, továbbá a hazai jog részét képező nemzetközi szerződésbe is ütköző nemzeti jogszabályon alapul.

Ügyfelemmel szemben alkalmazott munkáltatói intézkedéssel alkotmányjogi szempontból, több okból sem lehet egyetérteni. Egyrészt, utólagos absztrakt normakontroll eljárás keretében megállapított alkotmányellenesség esetén *konkrét* alkalmazási tilalom kimondására – egyedi ügy hiányában – az Abh.-ban korábban fogalmilag nem kerülhetett sor.

Másrészt, az Abh.-ban *általános* alkalmazási tilalom kimondására sem kerülhetett sor, mivel ezt a lehetőséget a régi Abtv. kifejezetten még nem tartalmazta, az Alkotmánybíróság pedig értelmezés útján csak később, éppen az Abh2.-ben alakította ki. Így – „ítélt dolognak” minősítve – azon az alapon megtagadni egy későbbi, konkrét ügyben az alkalmazási tilalom kimondásának kezdeményezését, mert az első (utólagos normakontroll) ügyben erre nem került sor, olyan lehetetlen feltétel elé állítja a felperest, amely a jogsérelem orvoslásának szempontjával teljesen ellentétes.

A Kúriának ebből következően, illetőleg a későbbiekben részletesen kifejtett nemzetközi szerződésbe ütközés vonatkozásában ismételten lehetősége és egyben kötelessége lett volna a felperes ügyében a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alkalmazásának kizárását kezdeményezni új Abtv. 25. §-a illetve a 32. § (1) bekezdése alapján egyaránt, amely éppen az ilyen esetek megoldását is célozta:

„[a bíró] a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki a megsemmisítő határozatában”. Ha tehát az Alkotmánybíróság egy ügyben – például az eljárás *absztrakt* jellege miatt – nem mondja ki az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának tilalmát, az nem jelenti azt, hogy utóbb konkrét ügyben (bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján) ne rendelkezhetne róla.

Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a Ktjt. 8. § (1) bekezdését – többek között – azért is ítélte alkotmányellenesnek, mert álláspontja szerint a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt megillető bírói jogvédelemhez való jogot. Az Abh. szerint „az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a *siker reményében* fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben el tudja bírálni.” „A felmentés feltételeit szabályozó jogszabályi rendelkezések, azaz a munkáltatót megillető felmentési jog rendeltetése törvényi meghatározásának hiányában gyakorlatilag nem, vagy csak nehezen bizonyítható, hogy a munkáltató jogellenesen döntött, felmentési joga gyakorlása során ellentétbe került a jog rendeltetésével, a jog által szolgálni hivatott céllal.

Az érdemi bírói jogvédelem lehetőségének ez a korlátozása nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaéléséről, önkényes döntésével szemben.”

Az új Abtv. 25. §-a kifejezetten rögzítette, hogy a bíró abban az esetben is kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha Alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. A szabályozási koncepció szerint; „A bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el” – érvényesítése volt: „E hatáskör kapcsán fontos az alkalmazási tilalom szabályozása, egyrészt az indítvány tárgya, másrészt a jogkövetkezmények tekintetében. Eszerint a bíró nem csak a jogszabály megsemmisítése érdekében fordulhat az AB-hoz, de a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt ha azt az AB már nem mondta ki azt megsemmisítő határozatában.

Az említett ügyekben a munkáltatói intézkedés meghozatalát megelőzően illetve azt követően megsemmisített jogszabály alkalmazása súlyos alkotmányossági aggályokat vetett fel, ezért az ügyekben eljáró Munkaügyi Bíróságok egy része úgy ítélte meg, hogy az ebből fakadó disszonanciát kizárólag az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésével oldhatják fel.

4.1.3. Az Alkotmánybíróság (AB) teljes ülése 2012. július 16-án hozott **34/2012. (VII. 17.) AB** határozatával – AB ügyszáma: III/505/2012. – (a továbbiakban: **Abh3**) döntött a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (Kjt.) 8. § (1) bekezdés b) pontja, alapján indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselők folyamatban lévő munkaügyi pereiben való alkalmazhatósága kérdésében. Az AB határozatában tehát a 2011. február 18-án alkotmányellenesnek minősített, hivatkozott jogszabályi rendelkezések bírósági eljárásban történő alkalmazhatóságának kérdéséről döntött. A munkaügyi bíróságok közül az első fokon eljáró, Budapest Környéki Munkaügyi Bíróság, a Debreceni Munkaügyi Bíróság, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság, a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság, a Szegedi Munkaügyi Bíróság, a Szekszárdi Munkaügyi Bíróság, a Szolnoki Munkaügyi Bíróság, a Tatabányai Munkaügyi Bíróság, valamint a másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék bírái közül néhányan – a kormánytisztviselők ügyeiben 47 ügyben – indítványozták azt, hogy az AB az előttük folyamatban lévő peres eljárásokban zárja ki a már alkotmányellenesnek minősített jogszabályi rendelkezések alkalmazását. Az indítványozó munkaügyi bírók erre irányuló indítványukat elsősorban az alaphatározatok szerint sérült alkotmányos rendelkezéseknek megfelelő alaptörvényi rendelkezésekre (a közhivatal viseléséhez fűződő alapjog, a jogállamiság, a hatékony bírói védelemhez fűződő alapjog és az emberi méltóság sérelme) alapozták.

Az Alkotmánybíróság a munkaügyi bírák indítványát mind a kormánytisztviselők ügyeiben egy eljárásban egyesítve, azokat lényegében azonos indokok alapján elutasította.

Az alkotmánybírósági megsemmisítés joghatása beálltának (a jogszabály hatályvesztésének) az időpontja – tehát adott esetben a *pro futuro* megsemmisítés ténye – az alkalmazási tilalom konkrét ügyekben történő utólagos elrendelése szempontjából az Abtv. alapján önmagában nem döntő jelentőségű. Ilyen esetben is minden egyes ügyben egyedileg indokolt annak vizsgálata, hogy mi volt az indoka a megsemmisítés jövőbeli időpontjának, és ehhez képest az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja-e, hogy az Alkotmánybíróság a megsemmisítésről szóló határozatának közzététele és a jogszabály hatályvesztése közötti alkalmazása vonatkozásában utóbb a konkrét ügyben tilalmat rendeljen el.

Az Abh3. többségi indokolása ugyanakkor rámutatott, hogy „az imént írtak nem érintik az egyedi ügyet elbíráló – közte a kezdeményező – bíróságok jogát arra, hogy a Kjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. § (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésakor a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította”. (Indokolás 55. pontja)

Elemelve az AB hivatkozott határozatát megállapítható, hogy – az Alaptörvény vonatkozó szabályait tartalmilag azonosnak minősítve a korábban hatályos Alkotmány vonatkozó rendelkezéseivel – a támadott rendelkezések tartalmát érdemben nem vizsgálta, a korábbi AB határozatokban nem szereplő alkotmányellenességi okok vizsgálatát pedig okafogyottnak tekintette mindkét törvényi rendelkezés esetében. Érdemben kizárólag a már megsemmisített rendelkezések alkalmazása kizárhatóságának vizsgálatát végezte el. Az AB ennek során – a korábbi alkotmánybírói törvényen alapuló gyakorlatra [8/2011. (II. 18.) AB és 35/2011. (V. 6.) AB határozatokra] hivatkozva – folytatva a közelmúltban kialakított joggyakorlatát – megszorító értelmezést adott az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ában foglalt és korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabályi rendelkezések alkalmazására vonatkozóan.

Eszerint – minthogy a megsemmisítés az említett ügyekben főszabály szerint csak a jövőre vonatkozik – csak abban az esetben lehet önállóan dönteni a kizárásról, ha „ez szolgálja a „jogbiztonságot” és a „törvény előtti egyenlőséget”, vagyis a hasonló ténybeli alapból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok hasonló elbírálását a bíróság előtt”.

Minthogy azonban a konkrét ügyben az alaphatározatok nem érintettek egyetlen folyamatban lévő ügyeket sem (alkalmazási tilalmat nem mondott ki, alkotmányjogi panaszt vagy bírói kezdeményezést nem bírált el), ezért a „törvény előtti egyenlőséget” az szolgálja, ha az indítványokkal érintett ügyekben sem mondja ki az AB az alkalmazási tilalmat egyetlen ügyben sem. Ezt erősíti meg a testület szerint az is, hogy a kormánytisztviselők esetében az alaphatározatban is alkalmazott jövőbeni időponttal történő megsemmisítés az alkotmányellenes norma meghatározott ideig történő „alkalmazási kötelezettségének fenntartását jelenti”.

A határozata indokolásában hivatkozott továbbá arra, hogy az egyedi ügyekben történő alkalmazás kizárására irányuló indítvány elutasítása nem érinti az egyedi ügyet elbíráló bíróságok jogát arra, hogy a Ktjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésakor a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybírósról már megállapította.

2. A Felperessel szemben alkalmazott munkáltatói intézkedés Alaptörvény ellenessége, illetve rendeltetésellenességének alkotmányjogi összefüggései

4.2.1. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie. Ha egy – egyszerre több, alkotmányos és alkotmányellenes szabályt is magában foglaló – jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybírósról *pro futuro* semmisített meg, ezáltal meghatározott ideig fenntartva a rendelkezés alkalmazhatóságát, az nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak illetve a Kúriának a rendelkezésben foglalt alkotmányellenes szabályt is alkalmaznia kell és lehet. A bírónak az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján kell eldöntenie. Ha az adott időpontban alkalmazandó – alkotmányellenes szabályt is tartalmazó – jogszabályi rendelkezést a bírónak nem sikerül az Alaptörvénnyel összhangban úgy értelmeznie, hogy az ne vezessen alapvető jog sérelméhez, akkor az a bírói döntést – adott esetben akár érdemben – befolyásoló alaptörvény-ellenességet eredményezhet, illetve eredményezett a felperes ügyében.

A Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés alapján az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét

érdemben el tudja bírálni. A Kjt. szabályozása alapján a munkáltatói felmentés kapcsán keletkező közszolgálati jogvitákban a **felmentés jogszerűtlenségét a kormánytisztviselőnek kell bizonyítania**. Ez alól kivételt jelent az az eset, amikor a jogvita az egyenlő bánásmód követelményének megsértésén alapul, ezekben az eljárásokban az egyenlő bánásmódról és a esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 19. §-a alapján a sérelme szenvedett félnek csak valószínűsíteni kell a jogsérelmet, a munkáltató köteles bizonyítani azt, hogy az egyenlő bánásmód követelményének eleget tett. Lehetősége van a kormánytisztviselőnek arra is, hogy az Mt. 4.§-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás miatt forduljon a bírósághoz. A **Legfelsőbb Bíróság** (jelenleg Kúria) **MK 95.** munkaügyi kollégiumi állásfoglalásában értelmezte a munkáltatói felmondás esetén a rendeltetésellenes joggyakorlást. „Az Mt. 4. §-a egyebek között kimondja, hogy **a törvényben megállapított jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni**. Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy **a Munka Törvénykönyvén alapuló jogot nem lehet olyan célból gyakorolni, amely ellentétbe kerül a jog által szolgálni hivatott céllal**. Mindez a **munkáltatói felmondási jog gyakorlására is irányadó**.”

Ehhez képest az egyébként fennálló munkáltatói felmondási jog gyakorlása is jogellenessé válik abban az esetben, **ha bizonyítottnak rendeltetésével össze nem férő célból, esetleg ártási szándékkal, bosszúból, zaklatásszerűen gyakorolták, illetve ilyen eredményre vezet.** [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A felmentés feltételeit szabályozó jogszabályi rendelkezések, azaz a munkáltatót megillető felmentési jog rendeltetése törvényi meghatározásának hiányában gyakorlatilag nem, vagy csak nehezen bizonyítható, hogy a munkáltató jogellenesen döntött, felmentési joga gyakorlása során ellentétbe került a jog rendeltetésével, a jog által szolgálni hivatott céllal. **Az érdemi bírói jogvédelem lehetőségének ez a korlátozása nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélésszerű, önkényes döntésével szemben.** [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A Kjt. 8. § (1) bekezdésében foglalt törvényi szabályozás formálisan nem zárja el a felmentett kormánytisztviselőt a bírói úttól; a közigazgatási döntéssel szemben bírósághoz fordulhat, kérheti a döntés (felmentés) jogszerűségének bíróság általi felülvizsgálatát. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

Álláspontunk szerint mind **a bírósághoz fordulás jogából** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (1) bekezdése], mind az ehhez szorosan kapcsolódóan **a jogorvoslathoz való alkotmányos alapjog** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (7) bekezdése] „immanens” tartalmából is következik **a bekövetkezett jogsérelmet tényleges orvoslását lehetővé tevő jogorvoslat biztosításának a követelménye**. Minden **jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelmet orvosolhatóságát.** [23/1998. (VI. 9.) AB határozat]

A kormánytisztviselők munkáltató által történő, indokolás nélküli felmentését lehetővé tevő **törvényi szabályozás a felmentéshez kapcsolódó indokolási kötelezettség elmaradásából következően tehát egyaránt kiüresíti a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogát és a jogorvoslathoz való alapjogot.**

Az indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselő a munkáltató döntésével szemben a döntés jogszerűségének az elbírálását kérve formálisan a bírósághoz fordulhat, azonban az eljáró bíróság - jogalap hiányában nem tud mérlegelési döntést hozni a jogszerűség kérdésében. A munkáltatói döntés jogszerűségének törvényi kritériumai olyan fokban hiányosak, hogy az eljáró bíróság sem a munkáltatói döntés alapjául szolgáló tényeket, sem a döntés jogszerűségét nem tudja megítélni. A bíróságnak a munkáltatói döntést az alapul fekvő tények ismeretének, feltárásának hiányában, a döntés konkrét indokainak ismerete nélkül is jogszerűnek kellene elfogadnia, mivel a nemzeti jog szerint nem kell, hogy a munkáltató azt indokolja, annak tényszerűségét és valószínűségét alátámassza, bizonyítsa. A későbbiekben részletesen **kifejtett nemzetközi jogi rendelkezések a nemzeti jog ezen rendelkezését**

azonban felülírják, ebből következően hazánk által vállalt nemzetközi szerződésben foglalt kötelezettségek ellentétesek a nemzeti jog hivatkozott rendelkezéseivel.

A Kúria eljárása során döntően csak formai szempontokból vizsgálhatta felül a munkáltatói döntést – és a már hivatkozott szűk körű kivételektől eltekintve – a bírói mérlegelésen alapuló döntésnek nincs megvitatásra alkalmas tárgya, mivel a felmentés indokai, a felmentést alátámasztó érvelés hiányzik. A munkáltatói döntés indokolásának hiányában a felmentett kormánytisztviselő a bíróság előtt nem tud mit vitatni, nincs olyan - „vitaalap” (perbevitt bizonyíthatóan megsértett jog), amelyről az eljáró bíróság érdemben dönteni tudna. Mindez azt jelenti, hogy a felmentett kormánytisztviselő nem élhet a jogorvosláshoz való alkotmányos alapjoggal, mert a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának szabályozása tulajdonképpen kizárja a jogorvosláshoz való alapjog immanens tartalmának az érvényesülését. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

Az indokolási kötelezettség hiánya arra vezet, hogy az eljáró bíróságnak a nemzeti jog szerint nincs tárgyi alapja a munkáltatói döntés jogszerűségének a vizsgálatára, nincs a jogvita tárgyává tehető indokolás, amit érdemben felülvizsgálhatna az eljáró bíróság. Mindebből az következik, hogy az eljáró bíróság a döntés jogszerűségét érdemben nem tudja elbírálni, illetve az esetek döntő többségében – szűk körű kivételek mellett – az indokolási kötelezettség hiányában kénytelen a munkáltatói döntés formális szempontú vizsgálata alapján annak jogszerűségét kimondani.

Álláspontom szerint attól, hogy a munkáltató intézkedése formailag jogszerű, nem jelent egyértelmű rendeltetésszerűséget egy súlyosan Alkotmány és Alaptörvény, továbbá az Európai Unió jogrendszerének jogelvéibe, valamint az EJEE-be mint vonatkozó nemzetközi szerződésekbe ütköző törvényi rendelkezés alkalmazása esetén.

4.2.2. A bíróságok (Kúria) vizsgálati és mérlegelési joga levezethető a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének az alkotmányellenességét megállapító 1068/B/2010. AB határozat szövegéből is. Annak IV. fejezet 6. pontja harmadik bekezdésében kifejtett jogi álláspont szerint ugyanis a felperes felmentésekor hatályos Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt eljárási garanciák teljesedéséhez önmagában a bírói út megléte nem elegendő, az Alkotmány illetve az Alaptörvény által megkövetelt hatékony jogvédelem attól függ, hogy a bíróság mit vizsgálhat felül. Amennyiben valós lenne azaz érvelés, hogy a bíróságok nem vizsgálhatnák a munkáltatói döntés jogszerűségét és megalapozottságát, akkor a jogszabályok által a munkáltatói intézkedéssel szemben biztosított jogorvoslati jog puszta formalitás lenne, és nem biztosítaná az Alkotmányban, Alaptörvényben is hivatkozott eljárási garanciákat.

Az alperesi munkáltató a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát indokolás nélkül felmentéssel – a Ktjt. 8. § (1) bekezdése ügyében hozott AB határozat kihirdetését megelőzően 2010. szeptember 07. napján kelt, és 2010. szeptember 08. napjával kezdődő munkáltatói intézkedésével szüntette meg, 2010. november 09-i hatállyal.

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában megállapította többek között, hogy a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában. Álláspontunk szerint a jelen ügyet nem a Kúria tételes jogot leszűkítő értelmezése, hanem Magyarország, mint jogállam által vállalt nemzetközi kötelezettségek tükrében kell megítélni, hiszen ez utóbbiak a magyar állam által alkotott jog mellett szintén a magyar jogrendszer részét képezik.

A Kúriának a törvényben biztosított lehetősége lett volna arra, hogy a felperes ügyében a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének kizárását kezdeményezze az új Abtv. 25. §-a továbbá 32. § (2) bek. alapján, amely éppen az ilyen esetek megoldását célozza; „A bíró a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki megsemmisítő határozatában”. Ha tehát az AB egy ügyben – pl. az eljárás

absztrakt jellege miatt – nem mondja ki az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának tilalmát, az nem jelenti azt, hogy utóbb *konkrét* ügyben (akár bírói kezdeményezés, akár alkotmányjogi panasz alapján) ne rendelkezhetne róla.

Ebben az esetben álláspontunk szerint figyelemmel kell lenni az **Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezésekre** is. Mint ahogy erre korábban is utaltunk már a **bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie**.

Ha egy – egyszerre több alkotmányos és alkotmányellenes szabályt is magában foglaló – jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisített meg, ezáltal meghatározott ideig fenntartva a rendelkezés alkalmazását, az **nem jelenti azt, hogy a bíróságnak a rendelkezésben foglalt alkotmányellenes szabályt alkalmaznia kell és lehet. A bírónak az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján kell eldöntenie**. Ha az adott időpontban alkalmazandó – alkotmányellenes szabályt is tartalmazó – jogszabályi rendelkezést a bírónak nem sikerül az Alaptörvénnyel összhangban úgy értelmeznie, hogy az ne vezessen alapvető jog sérelméhez, akkor a bírói döntés – adott esetben akár érdemben – befolyásoló alaptörvény ellenességet is eredményezhet.

Az AB kimondta, hogy a Kjtj. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, azt pedig, hogy ez esetben az alaptörvény ellenesség az alkotmányellenességgel egyezik, azt az Alkotmánybíróság szintén megállapította 34/2012. (VII. 17.) AB határozata indokolásának 34-37. pontjaiban.

Megjegyezzük továbbá, hogy a munkáltatói döntés alapiját képező Kjtj. nem önmagában „kizárólagosan alkalmazandó és minden felülíró jogszabályként” áll az egész hazai jogrendszerben. Annak szerves részét képezi a magyar jogrendszer részét képező a belső jogba transzformált Nemzetközi egyezmények összessége, Európai Unió vonatkozó joganyaga, az Alkotmány illetve 2012. január 01-től kezdődően az Alaptörvény, továbbá a felmentés közzlésekor hatályos Ktv. és régi Mt. is.

Ezzel kapcsolatban megjegyezzük továbbá, hogy közjogi értelemben a jogi szakirodalom álláspontja szerint is **a nemzetközi jogot kihirdető norma a hierarchiában felette áll a belső jogi szabálynak**.

Fenti álláspontunk megerősítése érdekében ismételten utalunk dr. Sólyom László, dr. Sonnevend Pál, dr. Kondorosi Ferenc, és dr. Patyi András – dr. Varga Zs. András jogtudósok álláspontjára:

- „a törvénnyel kihirdetett nemzetközi egyezmények a jogforrási hierarchiában az Alkotmány és a törvények szintje között helyezkednek el”¹. (dr. Kondorosi Ferenc)
- a „törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződések a Alkotmányon kívül minden belső jogszabállyal szemben előnyt élveznek”², (dr. Sonnevend Pál)
- „a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződések az Alkotmány kivételével minden belső jogszabályt megelőznek”³. (dr. Sólyom László)
- a nemzetközi jogforrás – kihirdetési formájától függetlenül – felette áll a hazai jogforrásoknak, az Alaptörvényt kivéve⁴. (dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András)

Jóllehet az idézett jogtudósok közül az első három a fenti következtetést az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régii Abtv.) rendelkezéseinek értelmezéséből vezették le, azonban álláspontunk szerint ezen **jogdogmatikai felfogás az ezt követően elfogadott Alaptörvény alapján is irányadó**, hiszen;

¹ lásd. Dr. Kondorosi Ferenc: Az EU tagság jogi összefüggései: egyetemi jegyzet, Budapest, 2006. 33 old.

² lásd. Dr. Sonnevend Pál: Nemzetközi jog és belső jog a magyar jogrendben: a magyar Alkotmánybíróság gyakorlata

³ lásd. Dr. Jakab András: Az Alkotmány kommentárja, 2009. 376. old.

⁴ lásd. Dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András által jegyzett „Általános Közigazgatási Jog” c. egyetemi tankönyv 2012, 98. oldal

- Az Alaptörvény a Nemzeti hitvallás c. részben ugyanis rögzíti, hogy tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait, továbbá
- az Alaptörvény R) cikkének (3) bekezdése alapján az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

Fontosnak tartjuk rögzíteni, hogy a *negyedikként felsorolt szerzőpáros az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartotta idézett dogmatikai álláspontját.*

A törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, álláspontunk szerint aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában.

4.2.3. Megjegyzem továbbá, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt a K.M.C. kontra Magyarország ügyében hozott véglegessé vált ítéletének 34. pontjában, hogy az Abh. érvrendszere, továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóknak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.] A magyar bírósági rendszer bírái tehát azzal a helyzettel szembesülnek, hogy a jelen esetben a pozitív magyar jog ellentétes a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és egyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében jelen munkaügyi perben esetben sem egyeztethető össze.

Ezzel kapcsolatban előzetesen utalok arra a tényre is, hogy az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben az alkalmazhatóságot kizárólag alkotmányellenesség szempontjából vizsgálta, nem pedig a nemzetközi szerződésbe ütközés szempontjából.

3. Az Alkotmánybírósághoz a Ktjt. 8. § (1) bek. b) pontja vonatkozásában eddig benyújtott alkotmányjogi panaszok ügyében hozott végzései

4.3.1. A T. Alkotmánybíróság 2013-2016. közötti releváns joggyakorlatát áttekintve megállapítható, hogy a mai napig összesen tizenhat olyan alkotmányjogi panaszt bírált el, amelyekben az indokolás nélkül felmentett volt kormánytisztviselők kereseti kérelmük jogerős elutasítását, illetve a felülvizsgálati kérelmek elbírálását követően az Alkotmánybírósághoz fordultak. A hivatkozott határozatok tanulsága szerint az Alkotmánybíróság az említett ügyekben – bár konkrét tartalmuk az adott ügy alapján nyilvánvalóan eltérő volt – a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 632.380/2011/3 számú jogerős ítéletével szemben 3041/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 51. Mf. 636.420/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben 3042/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 638.367/2011/5 számú jogerős ítéletével szemben 3045/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 51. Mf. 635.021/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben 3067/2013 (IX. 17.) AB végzésével, a Nógrád Megyei Bíróság 15. Mf. 20.793/2011/3 számú jogerős ítéletével szemben IV/1417/2012 AB végzésével, a Nógrád Megyei Bíróság 2. Mf. 20.774/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben 3043/2013. (II. 28.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.092/2014/8. számú ítéletével szemben 3017/2015 (I. 27.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.084/2014/5. számú ítéletével szemben 3018/2015 (I. 27.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.087/2014/7. számú ítéletével szemben 3019/2015 (I. 27.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.094/2014/7. számú ítéletével szemben 3020/2015 (I. 27.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.089/2015/7. számú ítéletével szemben 3029/2015 (II. 09.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.091/2014/6. számú

ítéletével szemben 3035/2015 (II. 20.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 51. Mf. 635.811/2013/5. számú ítéletével szemben pedig 3030/2015 (II. 9.) AB végzésével, a Kúria Mfv. I. 10.079/2014/11. számú ítéletével szemben 3101/2015 (V. 26.) AB határozatával, a Kúria Mfv. I. 10.078/2014/2. számú ítéletével szemben 3066/2015 (VI. 10.) AB határozatával, a Fővárosi Törvényszék 55. Mf. 632.754/2014/4. számú ítéletével szemben pedig 3441/2015 (VII. 9.) AB végzésével utasította el a hozzá benyújtott alkotmányjogi panaszokat.

A hivatkozott határozat és végzések érdemben, egyik esetben sem tartalmazzak döntést a Kjtj. 8. § (1) bek. b) pontjának nemzetközi szerződésbe ütközéséről.

A Kúria hivatkozott nyolc ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszok esetében a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének nemzetközi szerződésbe ütközése vonatkozásában külön kiemeljük, hogy az AB a hivatkozott alkotmányjogi panaszok esetében az alábbi indokolással utasította el a hozzá benyújtott kérelmeket;

„A Q) cikk (2)–(3) bekezdése pedig a nemzetközi jog és a magyar jog összhangja megteremtésének kötelezettségét, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak elfogadását, és a más nemzetközi jogi jogforrások jogszabályban történő kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmazza. Jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti eljárás kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult az indítványozó, mert azt csak az Abtv.-ben felsorolt személyek kezdeményezhetik. Tehát az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére alapított indítvány nem jogosulttól származik, ezért az indítványt ebben a részében is azt vissza kellett utasítani az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.” (Lásd pl. a 3017/2015. (I. 27.) AB végzés 25. pontját.)

A hivatkozott AB határozatokat áttekintve megállapítható, hogy az AB a hivatkozott határozataiban valamennyi kérelmező azzal a kérelemmel fordult az AB-hoz, hogy a 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. és 43. §-ai alapján állapítsa meg a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének alkotmányellenességét, semmisítse meg a jogerős bírósági ítéletet, és zárja ki a Kjtj. 8. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságát a konkrét munkaügyi perben.

4.3.2. Az AB valamennyi esetben kivétel nélkül visszautasította a hozzá benyújtott alkotmányjogi panaszokat arra hivatkozva, hogy a Kjtj. megtámadott szakaszának alkotmányosságáról már korábban, absztrakt normakontroll keretében döntött és pro futuro semmisítette meg azokat. A pro futuro megsemmisítésből viszont az következik, hogy az AB által megjelölt időpontig az alkotmányellenes jogszabályt alkalmazni kell. A visszautasító végzések a 34/2012. (VII. 17.) AB határozat érvelésére hivatkoznak, amely szerint „ha egy korábbi határozat konkrét ügyben vagy ügyekben nem rendelt el semmilyen alkalmazási tilalmat, és *bírói kezdeményezésről vagy alkotmányjogi panaszról nem kellett döntenie, akkor a hasonló ténybeli alapból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok úgy nyerhetnek el hasonló elbírálást a rendes bíróság előtt, ha az AB az utóbb benyújtott kezdeményezés alapján sem mondja ki a jogszabály alkalmazhatatlanságát*”. Az AB korábbi joggyakorlatában arra hivatkozott tehát, hogy vannak olyan ügyek, melyekben nem volt lehetőség az alkotmányellenes jogszabály alkalmazhatóságának kizárására, ezért „a jogbiztonság követelménye azt írja elő”, hogy az összes többi ügyben is alkalmazni kelljen a jogszabályt, hogy azonos ténybeli alapon nyugvó ügyek, azonos – alkotmányellenes – elbírálásban részesüljenek. Tehát a Kjtj. 8. § (1) bekezdéséről korábban ugyan megállapította az AB, hogy alkotmányellenes, és meg is semmisítette azt 2012. május 31-i hatállyal, de az ez időpont előtt indult bírósági eljárásokban kötelezővé tette a megsemmisített jogszabályhely alkalmazását. Ebből következően az fenti ügyekben hozott jogerős ítéletek alkotmányellenes, alapjog sértő továbbá nemzetközi szerződésbe egyaránt ütköző voltak ellenére továbbra is hatályban maradtak.

4.3.3. A hivatkozott AB végzésekhez dr. Stumpf István alkotmánybíró illetve más alkotmánybírók is sok esetben különvéleményeket fűztek. Ezek kiemelték, hogy a többségi döntés véleménye szerint

nem hozható összhangba az alkalmazási tilalom és az alkotmányjogi panasz céljával, illetve a józan észnek megfelelő jogértelmezés követelményével. Érvelésük szerint a döntés megfosztja az indítványozót az alkotmányjogi panasz nyújtotta jogorvoslati lehetőségtől az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régii Abtv.) szabályai alapján hozott határozatok érvelésére hivatkozva, holott a panasz intézménye érdemben lett újraszabályozva az a 2011. évi CLI. törvényben (Abtv.). Kifejtették azon álláspontjukat is, hogy ezt az ellentétet a jogorvoslat javára kellett volna feloldani. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével összefüggésben kifejtette, hogy az indítványozóknak a támadott jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának lefolytatása iránt nincs indítványozói jogosultsága.

Ebből következően a nemzetközi standardoknak is megfelelő alapjogvédelem biztosítása jelen ügyben az Alkotmánybíróság által az Abtv. 32. § (1) bekezdésében biztosított hivatalból is gyakorolható hatáskör révén érhető el, ezért felhívjuk jelen ügyben a T. Alkotmánybíróság figyelmét a hivatalból történő eljárás lefolytatásának lehetőségére is, indítványozva annak lefolytatását.

V. Jogi érvelés. Az Alkotmánybíróság kifogásolt jogszabályi rendelkezés ügyében hozott határozatainak a Kúria általi Alaptörvény ellenes téves értelmezése annak nemzetközi szerződésbe ütközése

Az Alaptörvény 25. Cikke tartalmazza a bíróságok igazságszolgáltatási feladatait, miszerint

„(2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;

c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;

d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.”

A T. Alkotmánybíróság jogértelmezése alapján a bíróságok érdemi ítélező tevékenységük útján teljesítik fent hivatkozott feladataikat. **Az érdemi ítélező tevékenység, mint cselekménysorozat mibenlétéhez a T. Alkotmánybíróság interpretálására támaszkodva az alábbiak fejthetők ki.**

„Az ítélezés szűkebb értelmű jelentése [az Alkotmány 50. § (1) és (2) bekezdésére és a 70/K. §-ra is figyelemmel] a bíróságok olyan tevékenységére utal, amikor jogvitát vagy jogsértést jogszabály alapján bírálnak el, vagy valamely alkotmányos jog megsértésével vagy vélt megsértésével összefüggésben hoznak olyan döntést, mely a jogokra, kötelezettségekre vagy az érintettek törvényes érdekeire érdemi kihatással van. Ez az ítélező tevékenység alapvetően az ügynek vagy az ügvhöz szorosan kapcsolódó érdemi kérdésnek a jogerős eldöntésére irányul ügy, hogy a bíróság meghozott határozatához maga is kötve van.”

Álláspontunk szerint a felperessel szemben alkalmazott alperesi munkáltatói intézkedés ellentétes az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (EJEE, melyet Magyarországon az 1993. évi XXXI. tv. hirdetett ki) 6. cikke 1. pontjában foglalt rendelkezésekkel.

A kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (Kjt.) 8. § (1) bekezdésének jogellenességével kapcsolatban a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, a Debreceni Törvényszék valamint a Kúria előtti eljárás során is egyaránt hivatkozunk arra, hogy Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint jogszabály alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló két bírói kezdeményezés alapján a 98%-os különadó ügyében 2014. február 24-én III/1499/2013. ügyiratszámom határozatot hozott.

A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja szerinti hatásköre. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 32. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi.

Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.

Az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Mint arra a mind az első mind a másodfokú valamint a Kúria előtti eljárás során is egyaránt utaltunk rá az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) első esetben a K.M.C. kontra Magyarország ügyben a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alapján 2010. szeptember 27-én indokolás nélkül felmentett volt kormánytisztviselő ügyében ítéletet hozott. A 19554/11 számú, 2012. július 10-én hozott elmarasztaló ítéletében megállapította a magyar jogrendszer részét képező, EJEE 6. cikkelyének tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezése Magyarország által történő megsértését. Az ítélet 2012. november 19-én véglegessé vált. (K/5. sz. alatt mellékeljük.)

Az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt arra, hogy a K.M.C. kontra Magyarország ügyében hozott jogerős ítéletének 34. pontjában, hogy a 8/2011. (II. 18.) AB határozat érvrendszere továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.] A magyar bírósági rendszer bírái tehát azzal a helyzettel szembesülnek, hogy a jelen esetben a pozitív magyar jog ellentétes a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és vegyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében ezek a Kúria ítéletével sem egyeztethetőek össze.

Idézet az EJEB-nak a K.M.C. v. Magyarország ügyben (ügyiratszám: 19.554/11) hozott végleges ítéletéből:

„31. A Bíróság emlékeztet arra: bevett esetjoga szerint minden olyan egyén támaszkodhat az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésére, aki úgy véli, hogy jogellenes beavatkozás történt valamely (polgári jogi) jogának gyakorlásába, és aki azt panaszolja, hogy nem volt lehetősége arra, hogy igényét a 6. cikk 1. bekezdésében támasztott követelményeknek megfelelően bíróság elé terjessze (ld. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 44, Series A no. 43). A Bíróság Golder ítéletben adott megfogalmazása szerint a 6. cikk 1. bekezdése a „bírósághoz való jog”-ot tartalmazza, amelynek egyik aspektusát a bírósághoz fordulás joga – azaz polgári jogi ügyekben bírósági eljárás indításának a joga – képezi. (ld. *Golder v. the United Kingdom*, 21 February 1975, § 36, Series A no. 18).

32. E jog azonban nem abszolút, hanem korlátozások alá vethető; a korlátozások hallgatólagosan megengedettek, hiszen a bírósághoz fordulás joga – a jog természetére figyelemmel – állami szabályozást igényel. Ebben a vonatkozásban a Szerződő Államok bizonyos terjedelmű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, bár az Egyezményben foglalt követelmények tiszteletben tartásával kapcsolatos végleges döntés meghozatala a Bíróságra tartozik. A Bíróságnak arról kell meggyőződnie, hogy az alkalmazott korlátozások nem korlátozzák vagy csökkentik az egyén számára biztosított hozzáférést olyan módon vagy olyan mértékben, ami már a jog lényegét sérti. Továbbá, a korlátozás nem felel meg a 6. cikk 1. bekezdésének, ha nem törvényes célt szolgál, és nem áll fenn ésszerű arányossági viszony az

alkalmazott eszközök, valamint az elérni kívánt cél között (ld. *Osman v. the United Kingdom*, 28 October 1998, § 147, *Reports of Judgments and Decisions 1998-VIII*).

33. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése a Szerződő Államokra hagyja a bírósághoz fordulás jogának az államok igazságügyi rendszerén belüli biztosítására szolgáló eszközök megválasztását. A Bíróságnak csak az a feladata, hogy megbizonyosodjon arról: a Szerződő Államok által választott módszer összhangban áll a tisztességes eljárás követelményeivel. Ebben a vonatkoztatásban emlékeztetni kell arra, hogy az Egyezmény célja „nem teoretikus vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogok biztosítása”, továbbá, hogy a munkaügyi perindítás jogának hazai jogban történő fenntartása önmagában nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogának hatékony voltát abban az esetben, ha ezt a lehetőséget minden tartalomtól, és így a siker minden reményétől megfosztják (ld., *mutatis mutandis*, *Imbrioscia v. Switzerland*, 24 November 1993, § 38, *Series A no. 275*).

34. Az adott ügyben a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmezőnek szolgálatból elbocsátott korábbi kormánytisztviselőként elvileg jogában állt az elbocsátás bíróság előtti megtámadása. Mivel azonban a munkáltatónak az elbocsátás tekintetében nem állt fenn indokolási kötelezettsége, a Bíróság szerint elképzelhetetlen, hogy az Alperes munkáltató álláspontjának ismerete nélkül a kérelmező értelmes pert tudott volna indítani. A Bíróság számára ez a jogi konstelláció a lényegétől fosztja meg a kifogásolt kereseti jogot. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság – amelynek megközelítése részben a Bíróság releváns esetjogán alapult – többek között – jórészt az Európai Unió Alapjogi Chartája (ld. fenti 18. bekezdés), valamint a Módosított Európai Szociális Karta (ld. fenti 19. bekezdés) szellemével összhangban – hasonló megfontolások miatt semmisítette meg az alapul szolgáló hazai rendelkezést.

35. A fenti megfontolások elegendőek a Bíróság számára annak megállapításához, hogy a jelenlegihez hasonló polgári jogi jogokkal kapcsolatos jogvitákban az ilyen korlátozott felülvizsgálat a 6. cikk 1. bekezdése alapján nem tekinthető hatékony bírósági felülvizsgálatnak. Ezért a kérelmező bírósághoz forduláshoz való jogát megsértették (ld. *Obermeier v. Austria*, 28 June 1990, § 70, *Series A no. 179*; és, a contrario, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italy*, no. 43509/08, §§ 57- 67, 27 September 2011).”

A felperessel szemben alkalmazott Kjt. 8. § (1) bekezdése az EJEB-nak hivatkozott ítéletei szerint az EJEE 6. cikkelyének 1. pontjába ütközik.

Ezt követően az EJEB-a az N.K.M. kontra Magyarország ügyben 2013. november 26-án – lényegileg a hivatkozott fenti ügygel azonos tényállás mellett 73.743/11 ügyiratszámom – szintén Magyarországot elmarasztaló ítéletet hozott. A hivatkozott határozatok időközben véglegessé váltak. (A fenti ítélet angol nyelvű változatát továbbá annak magyar nyelvű fordítását K/6. sz. alatt mellékeljük)

Utalunk arra, hogy a fenti ügyben a kérelmező jogviszonyát a jelen perhez hasonlóan a Kjtv. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélküli felmentéssel szüntették meg, és az ítélet 8. pontja alapján megállapítható, hogy Magyarország nem is vitatta az EJEE 6. cikkének megsértését.

Hivatkozunk továbbá arra is, hogy az EJEB előtt folyamatban volt más ügyekben, a dr. Polgár Ákos kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 23.174/11. ügyiratszámom hozott végzésére, Soproni Jolán Katalin kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 33.820/11. ügyiratszámom hozott végzésére, V.F.E. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 21.819/11. ügyiratszámom

hozott végzésére, K.I. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 22.256/11. ügyiratszámom hozott végzésére, M.P. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 42.357./11. ügyiratszámom hozott végzésére, a Ko.I. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 22.280/11. ügyiratszámom hozott végzésére is, valamint A.B. kontra Magyarország ügyben 2015. november 12-én 65.571/11. ügyiratszámom hozott végzésére is.

Megállapítható, hogy a fenti ügyekben a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélkül elbocsátott kérelmezőket Magyarország kártérítésben részesítette, így a hivatkozott ügyekben végül egyezséggel zárult az eljárás az EJEB előtt.

Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja szerint „a Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek”.

Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk a (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében – megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, illetve sarkalatos törvényben meghatározott jogkövetkezményt állapít meg.

Az Alaptörvénynek sem ez a szabálya, sem az Abtv. 32. § (2) bekezdése nem tesz különbséget a jogszabályok között abból a szempontból, hogy hatályban vannak-e az indítvány elbírálásakor, vagy csak alkalmazandók az állam szervei által.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásokról szóló 2005. évi L. törvény 13. § (1) bekezdése alapján a nemzetközi szerződés értelmezése során az adott nemzetközi szerződéssel kapcsolatos jogviták eldöntésére joghatósággal rendelkező szerv döntéseit figyelembe kell venni.

Bírói eljárásban egyébként is gyakran előfordulhat, hogy időközben hatályát veszített jogszabályt kell alkalmazni, amint az a jelen esetben is fennáll. Jelen esetben is megítélésünk szerint ez a jogi helyzet.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Utalunk arra is, hogy e rendelkezés megfelel az előző Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak, ezért a T. Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban foglaltakat irányadónak tekintette hivatkozott eljárása során.

Az 7/2005. (III. 31.) AB határozatban a testület rámutatott arra, hogy a jogállamiság alkotmányos elve [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, jelenleg: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] jelenti egyrészt a jogalanyok belső jognak (az Alkotmánynak és az alkotmányos jogszabályoknak) való alávetettségét, másrészt a magyar állam által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeknek való megfelelést.

A jogállamiság tételéhez képest az Alkotmány 7. § (1) bekezdése speciális alkotmányos rendelkezés, amely a belső jogi rendelkezések és a vállalt nemzetközi kötelezettségek egymáshoz való viszonyát rendezi. A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (adott esetben a szükséges jogalkotási feladat teljesítése) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdésből fakadó köteletség, amely attól a pillanattól fennáll, amikortól a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot. [ABH 2005, 83, 85–87.] [31]

A nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség megszegése tehát nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Figyelemmel arra, hogy jogszabály az Alaptörvénnyel nem lehet ellentétes [Alaptörvény T) cikk (3) bekezdés], a Q) cikk (2) bekezdésének, illetve a B) cikk (1) bekezdésének sérelme miatt a nemzetközi jogba ütköző belső jogszabályt főszabály szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellene semmisítenie.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

A jelen esetben nemzetközi bíróság által nemzetközi szerződésbe ütközővé nyilvánított szabályról van szó, amelyet a törvény időközben történt hatályon kívül helyezése ellenére a folyamatban lévő bírósági ügyben alkalmazni kellene. Az Abtv. 42. § (1) bekezdésének a kötelező megsemmisítést előíró és az Abtv. 45. § (4) bekezdésének az alkalmazási tilalomra vonatkozó szabályai együttes értelmezése akkor nincs ellentétben a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítására vonatkozó kötelezettséggel, ha az Alkotmánybíróság a nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabály alkalmazási tilalmát rendeli el a folyamatban lévő bírósági eljárásokban. Ennek hiányában Magyarország bíróságai arra kényszerülnének, hogy nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabályt alkalmazzanak, amely további folyamatos Egyezményértéseket és EJEB előtti eljárásokat fog eredményezni.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt rá, hogy az eljárásban részletesen ismertetett K.M.C. v. Magyarország ügyében hozott jogerős ítéletének 34. pontja és az Abh. érvrendszere továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.]

Jelen perben tehát a Kúria azzal a helyzettel szembesült, hogy a jelen esetben a pozitív magyar jog ellentétes a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és vegyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerének alapelveivel [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében ítélete jelen munkaügyi perben sem egyeztethető össze azokkal.

Hangsúlyozandó, bár jóllehet az EJEB előtti eljárásokban a magyar állam volt a közvetlenül elmarasztalt fél, ugyanakkor nyilván elmarasztaltak minősülnek a magyar állam azon közigazgatási és egyéb jogalkalmazó szervei – köztük az alperes is – melyek a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes magyar jogszabály hatályosulásában közreműködtek.

Ezzel kapcsolatban emlékeztetünk rá, hogy a jelenleg hatályos a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. tv. (a továbbiakban: Kttv.) 36. § (1) bekezdése alapján;

„A kormányzati szolgálati jogviszony az állam, valamint az állam nevében foglalkoztatott kormánytisztviselő között a köz szolgálat és munkavégzés céljából létesített különleges jogviszony, amely alapján a munkavégzéssel szükségszerűen együtt járó kötelezettségeken és jogosultságokon túlmenően mindkét felet többletkötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.”

A fentiekén túl, a felperessel szemben alkalmazott felmentés közlésekor hatályban volt Kttv. 2. § (1) bekezdése szerint az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a kormánytisztviselők jogviszonyára a Ktv. rendelkezéseit kell megtehetően alkalmazni. A Ktv. II. fejezetének 5. §-a pedig úgy rendelkezik, hogy „a közszolgálati jogviszony az állam és az önkormányzat, valamint a nevükben foglalkoztatott köztisztviselő, ügykezelő, fizikai alkalmazott között munkavégzés céljából létesített jogviszony, amelyben mindkét felet sajátos kötelezettségek terhelik és jogok illetik meg.”

Ezzel kapcsolatban ismételten utalunk arra, hogy a szakirodalom alapján **a nemzetközi jogforrás – kihirdetési formájától függetlenül – felette áll a hazai jogforrásoknak, az Alaptörvényt kivéve**⁵.
(*dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András*)

A felperes ügyében eljáró bíróságok valamint a **Kúria jogalkalmazóként alkotmányos kötelezettségét az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése és B) cikk (1) bekezdése szerint** akkor tudta volna teljesíteni, ha a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes azonos vagy alacsonyabb szintű magyar jogszabályt a jogalkalmazás során annak figyelembevételével értelmezi, **ennek során pedig észlelve a hivatkozott rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését alkalmazásának kizárása iránt az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményeznie kellett volna a T. Alkotmánybíróság eljárását.**

A 98%-os különadó vonatkozásában született AB döntés, és a jelen eljárásban is irányadó tényállás között **eljárásjogi szempontból teljes azonosság fedezhető fel:**

- Adott egy nemzeti tagállami jogszabály, amelyről több magyar állampolgár is azt állítja, hogy jogellenes és európai uniós jogelveket, valamint nemzetközi szerződésben is vállalt alapjogokat sért,
- az adott jogszabályt időközben módosítják/hatályon kívül helyezik, azonban az ezt megelőzően keletkezett jogviszonyokban azt alkalmaznia kell(ene) az ügyekben eljáró bíróságoknak,
- az adott jogszabály kapcsán a strasbourgi emberi jogi bíróság több esetben is megállapítja az EJEE-be ütközést és Magyarországot kártérítés megfizetésére kötelezi.

Egyetlen egy lényeges különbség azonban fennáll: a 98 %-os különadóra vonatkozó jogszabály, illetőleg az ennek vonatkozásában született EJEB döntések alapján az ügyben eljáró bíróságok az AB-hoz fordultak, amely kizárta a nemzetközi szerződéssel ellentétes nemzeti jogszabály alkalmazhatóságát a folyamatban lévő ügyekben, míg a jelen perben alkalmazandó **Kjt. 8. § (1) bek. b) pontja, illetőleg az EJEB ennek vonatkozásában született fenti döntései kapcsán ilyen megkeresésre a bíróságok részéről még nem került sor, holott annak eredménye a hivatkozott AB döntés alapján szinte egyértelműnek mondható: az alkalmazhatóság kizárása.**

Ismételten hivatkozva, az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását **kezdeményezi**, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, **amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.**

Az Abtv. hivatkozott szakasza értelmében az eljárás felfüggesztése és az Alkotmánybíróság eljárásának a kezdeményezése nem mérlegelési jogkörben meghozható döntés, hanem kötelezettsége annak a bírónak (bírói tanácsnak), aki az alkalmazandó jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. Tekintettel a hivatkozott rendelkezésekre a Kúria ítélete súlyosan Alaptörvényt sértő és súlyos alapjogsérelmet okozott a felperes számára. Jelen eseten pedig a K.M.C. kontra Magyarország, és az N.K.M. kontra Magyarország ügyben nemzetközi bíróság által hozott végleges ítéletek alapján a nemzetközi szerződésbe ütközése az alkalmazandó jogszabálynak egyértelmű, azaz az Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése a Kúria részére a felperes Alaptörvényben, illetve az EJEE-ben biztosított alapjogai védelmében álláspontunk szerint a Kúria részére nem képezhetne volna mérlegelés tárgyát a felperes Alaptörvényben illetve EJEE-ben mint a hazai jog részét képező nemzetközi szerződésben garantált alapjogai védelme érdekében kötelező lett volna a felperes esetében. Megítélésünk szerint alkotmányos szempontból jelen ügyben visszas helyeztet áll elő, mivel a T. Alkotmánybíróság a jogbiztonság elvére hivatkozva hagyta hatályban a Kjt. 8. § (1) bek. b) pontját, ugyanakkor III/1499/2013. sz.

⁵ lásd. Patyi András és Varga Zs. András által írt „Általános Közigazgatási Jog c. egyetemi tankönyv 2012, 98. oldalát

határozatában szintén a jogbiztonság elvére hivatkozva mondta ki egy nemzetközi szerződésekbe ütköző törvény visszamenőleges hatályú általános alkalmazási tilalmát is.

Jelen ügyben tehát a jogbiztonság alkotmányos elve konkurál a jogbiztonság alkotmányos alapelvével, illetve a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettség Alaptörvényben is rögzített elvével.

Tekintettel arra, hogy az EJEB-nak eddig meghozott mindkét ítélete megállapította EJEE hivatkozott rendelkezése megsértését, továbbá ezt maga a Magyar Állam képviselői is elismerték az eljárás során ezért Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem teszik lehetővé Magyarország által ratifikált és a belső jog részévé transzformált nemzetközi szerződésekbe ütköző, továbbá Alaptörvény ellenes jogszabályi rendelkezések felperessel szemben történő alkalmazását.

A Kúria álláspontja szerint; „A jogvita eldöntése szempontjából a K.M.C. kontra Magyarország, és az Emberi Jogok Európai Bírósága által más ügyekben hozott – és a felülvizsgálati kérelemben megjelölt – határozatoknak nem volt perdöntő jelentősége. Ezekben az ügyekben ugyanis a Magyar Államnak a jogalkotás során megvalósított jogsértése nyert megállapítást, amelyeket az Alkotmánybíróság határozatával maga is rögzített, és annak orvoslásáról rendelkezett „pro futuro” jelleggel. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) számú határozata szerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, sérti az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében rögzített közhivatal-viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdés szerinti bírósághoz fordulás jogát, valamint az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében megfogalmazott emberi méltósághoz való jogot.

Az 1989. évi XXXII. törvény (régi Abtv.) 43. §-ának (4) bekezdése alapján a sérelmezett rendelkezést a jövőre nézve 2011. május 31-ével semmisítette meg. Az Alkotmánybíróság a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában – amelyet bírói kezdeményezések tárgyában hozott – kifejtette, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjának alkotmányellenességét az Alkotmány olyan rendelkezései alapján állapította meg, amelyeket az Alaptörvény tartalmilag azonosan foglal magában, ezért az alaptörvény-ellenesség vizsgálata szükségtelen, másrészt kimondta, hogy 2011. május 31-e előtt a megsemmisített jogszabályhelyt alkalmazni kell a „pro futuro megsemmisítés azonban az alaptörvény ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével, és egyben kötelezettségével jár mindenki számára.” Erre tekintettel megalapozatlan a felülvizsgálati érvelés az új Abtv. 25. §-nak, valamint az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben felhozott rendelkezései megsértéséről.”

A T. Alkotmánybíróság korábban hivatkozott határozatainak és végzéseinek összevetését követően megállapítható, hogy az Alkotmánybírósághoz az EJEE-be ütközés kérdésében előterjesztett alkotmányjogi panaszok esetében az indítványozásra való legitimáció hiánya következtében utasította el az erre vonatkozó indítványokat. Figyelemmel arra a tényre, hogy jelen ügyben a Kúria, mint a felperes ügyében eljáró legmagasabb szintű (végső) nemzeti bírói fórum, az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján ugyan jogosult lett volna kezdeményezni (azaz legitimációval rendelkezett) a felperes Alaptörvényben illetve az EJEE 6. cikkelyének 1. pontjában biztosított alapjogai védelmében az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére. Ennek elmaradása következtében döntésével azonban a felperest elzárja a „fórumhoz jutás” jogától, amellyel az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) releváns esetjoga alapján megsértette a felperes EJEE 6. cikkelyének 1. pontjában biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát tekintettel arra, hogy az EJEB a K.M.C. kontra Magyarország illetve a N.K.M. kontra Magyarország ügyekben hozott két végleges ítélete – mint az Egyezmény autentikus értelmezésére jogosult fórum – egyaránt megállapította, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének b) pontja – azaz a felperessel szemben történő alkalmazása a belső jog részévé vált EJEE 6. cikkelyének 1. pontjába ütközik. E szerint; mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában.

Ismételten utalunk arra is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése akként rendelkezik, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más

közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az **Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogrendszer egysége is megköveteli, hogy minden jogszabályt ne csupán önmagában és funkcióját tekintve, hanem mindenekelőtt az Alaptörvénnyel összhangban, arra figyelemmel értelmezzék a bíróságok.** Az alaptörvény értelmében **a bírósági eljárásokban érvényesíteni kell a tisztességes eljárás követelményét.** Ennek alapján a bíróságokra az **Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti fair eljárás elve vonatkozik. Ebből következően az EJEB hivatkozott határozatai alapján ez EJEE-be ütköző jogszabályhelyet (Ktjt. 8. § (1) bek. b) pontja) eljárásuk során nem alkalmazhatják.**

A fentiekkel kapcsolatban ismételtelen rögzítjük, hogy az Alkotmánybíróság sem a **8/2011. (II. 18.) AB határozatában AB ügyszáma: 1068/B/2010., sem 47 bírói kezdeményezés alapján hozott 34/2012. (VII. 17.) AB határozatával – AB ügyszáma: III/505/2012. nem vizsgálta a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának nemzetközi szerződésbe ütközésének a kérdését, mivel nem volt előtte olyan indítvány, amely az erre jogosulttól származott volna.** Tekintettel a fentiekre a hivatkozott tények alapján tévesnek és Alaptörvénybe ütközőnek tartjuk azt a Kúria által képviselt jogi álláspontot, amely szerint az Alkotmánybíróság minden, a felperes keresetében vitatott alapjogi kérdésben elvégezte volna a vizsgálatot. Álláspontunk megalapozottsága érdekében utalunk arra és rögzítjük, hogy a **8/2011. (II. 18.) AB határozat 6. pontja szó szerint az EJEE-be ütközésre utalva csupán az alábbiakat tartalmazza:**

„Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében szabályozott általános bírói jogvédelmi garanciákat az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdése is megköveteli. Az Emberi Jogok Európai Bírósága, amely az utóbbi időkben folytatott gyakorlatában fokozatosan kiterjesztette a 6. cikk (1) bekezdésének alkalmazhatóságát a köztisztviselők közszolgálati jogvitáira is [Frydlander v. Franciaország no. 30979/96 2000. június 27.; Vilho Eskelinen és társai v. Finnország no. 63235/00 2007. április 19.; Jordan Jordanov és társai v. Bulgária no. 23530/02 2009. július 2.] a bírósághoz fordulás jogának elemét képező fair eljárásból eredő követelménynek tekinti a hatékony bírói felülvizsgálat követelményét. Nem tekinti hatékonyak a bírói jogvédelmet akkor, ha eljárási vagy anyagi jogi akadály van annak, hogy a bíróság önálló, érdemi vizsgálatot végezzen, a felek jogairól érdemben döntsön. [Delcourt v. Belgium 1970. január 17. Series A no. 11.; Barbera, Messegué és Jabardo v. Spanyolország 1988. december 6. Series A. no 285-C]”

Figyelemmel arra a tényre, hogy jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező eljárásban a Kúria, mint **végző nemzeti bírói fórum,** az Alkotmánybíróságról szóló **2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 32. § (2) bekezdése alapján jogosult lett volna kezdeményezni a felperes Alaptörvényben illetve az EJEE 6. cikkelyének 1. pontjában, mint ratifikált nemzetközi egyezményben biztosított alapjogi védelmében az Alkotmánybíróság eljárását.** Ennek elmaradásával a felperest elzárja a „fórumhoz jutás” jogától, megsértve a felperes EJEE 6. cikkelyének 1. pontjában biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát is.

Figyelemmel a hivatkozott az EJEB-nak ítéleteiben jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során is releváns fontos megállapításaira, melyek **a támadott Alapügyben Hozott döntés Alaptörvény és nemzetközi szerződésbe ütközését támasztják alá,** a hivatkozott ítéletek releváns részeire tekintettel indítványozom azt, hogy a T. Alkotmánybíróság tekintse jelen alkotmányjogi panaszom érvrendszerének azokat alapjogvédelmi feladatainak ellátása során.

VI. KÉRELEM

Tisztelt Alkotmánybíróság!

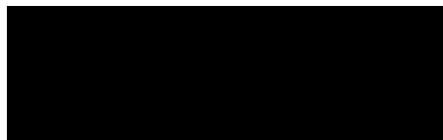
Az előzőekben kifejtetteket összefoglalva kérem, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltakat elbírálva az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, Q cikk (2-3) bekezdése, II. cikke, XII. cikke, XXIII. cikke, XXVIII. cikke, valamint 28. cikke alapján folytassa le a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (Kjt.) már nem hatályos de jelen ügyben még alkalmazott 8. § (1) bekezdés b) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát valamint jelen ügyében és valamennyi még folyamatban lévő bírósági eljárásban történő alkalmazhatóságának vizsgálatát.

Indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az alapügyben hozott döntés (Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv. I. 10.149/2015/7. sz. ítélete) az Alaptörvényben biztosított alapjogaimat sérti, az nemzetközi szerződésbe ütközik, az Alaptörvény, vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapul; és mindezekre tekintettel semmisítse meg azt.

Szíves eljárásukat megköszönve

Budapest, 2016. április 30.

Tisztelettel:

Mellékletek:

K/1 – Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya.

K/2 – A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6. M. 590/2013/14. ügyiratszámú 2014. április hó 14. napján kelt elsőfokú ítélete.

K/3 – A Debreceni Törvényszék Törvényszék 2. Mf. 20.984/2014/5. számú 2014. november hó 06. napján kelt másodfokú ítélete.

K/4 – A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv. I. 10.149/2015/7. számú 2016. január hó 20. napján kelt ítélete.

K/5 – Az EJEB K.M.C. kontra Magyarország ügyében 2012. július 10-én 19.554/11. ügyiratszámon hozott végleges ítélete.

K/6 – Az EJEB N.K.M. kontra Magyarország ügyében 2013. november 26-án 73.743/11. ügyiratszámon hozott végleges ítélete.